

۱۱ اوم شري ڀرِماٽِمني نَمَه ۱۱

اٽ اِشٽَدَشو ڌيايَه

هيءُ گيتا جو انٽر اڌيايه آهي، جنهن جي پهرئين اڌ ۾ يوگيشور شري ڪرشن ڌواران ڏنل اڏيش ۾ انيڪ سوالن جو سماڌان آهي ۽ ٻيو اڌ گيتا جو آخري اڻڪٿا آهي ته گيتا مان لاپ ڪهڙو آهي؟ سترهين اڌيايه ۾ آهار (ڪاڏو) تپ، يگيه، دان ۽ شرڌا جو وڀاڳهه سھت سوروڀ ٻڌايو ويو، انهي نسبت ۾ تياڳهه جا پرڪار باقي آهن. منش جيڪو ڪجهه ڪري ٿو، ان جو ڪارڻ ڪير آهي؟ ڪير ٿو ڪرائي؟ ڀڳوان ٿو ڪرائي يا پرڪرتي؟ اهي سوال پهرين کان ئي شروع آهن، جنهن تي هن اڌيايه ۾ وري پرڪاش وڏو ويو. ان طرح ورڻ ويوستا جي چرچا ٿي چڪي آهي. سرشتيءَ ۾ اُنجي سوروڀ جو چيد هن اڌيايه ۾ بيان ڪيل آهي. انت ۾ گيتا مان ملڻ واريون ويوتين تي پرڪاش وڏو ويو آهي.

اڳئين اڌيايه ۾ انيڪ پرسنگن جو وراهست ٻڌي ارڃن پاڻ هڪ سوال رکيو ته تياڳهه ۽ سنڀاس ڪي به وڀاڳهه سھت ٻڌايائون.

अर्जुन उवाच

सन्यासस्य महाबाहो तत्त्वमिच्छामि वेदितुम्।

त्यागस्य च हृषीकेश पृथक्केशिनिषूदन॥१॥

ارڃن اوچ

”سنڀاسيه مهاباهو تَتومچامي ویدیتیر ا

تياگسيه چه هرشيكيش پر تڪكيشينشودن (۱) (۱)

ارڃن چيو:- هي مهاباهو! هي دل جا مالڪ! هي ڪيشي

نِشُو دن ! مان سنڀاس ۽ تياڳه جي يٿارت سوروپ کي آهستي آهستي ڄاڻڻ چاهيان ٿو، قدم قدم تي سڃاڻڻ چاهيان ٿو. پورڻ تياڳه سنڀاس آهي، جتي سنڪلپ ۽ سنسڪارن جي به پورائي آهي ۽ ان ۾ پهرين ساڌنا جي پورتيءَ لاءِ گهڻو ۽ گهڻو آسڪتيءَ جو تياڳه ئي تياڳه آهي. هتي به سوال آهن ته سنڀاس جي تَتَو کي ڄاڻڻ ٿو چاهيان ۽ ٻيو آهي ته تياڳه جي تَتَو کي ڄاڻڻ ٿو چاهيان. ان تي يوگيشور شري ڪرشن چيو

श्रीभगवानुवाच

काम्यानां कर्मणां न्यासं सन्न्यासं क्वयो विदुः।

सर्वकर्मफलत्यागं प्राहुस्त्यागं विचक्षणाः॥२॥

شري ڀڳوان اُواج

”ڪاميانا ڪرمڻا، نياسن سنڀاسن ڪويو وڏه سَرَو ڪرمڻن تياڳه ڀراهستياڳه وچڪشڻاها “ (۲)
ارجن ! ڪيترا ئي پنڊت جن ڪامنا وارا ڪرم تياڳه کي سنڀاس ٿا چون ۽ ڪيترا ئي ويچاروان پرش سمپورڻ ڪرم ڦلن جي تياڳه کي تياڳه چون ٿا.

त्याज्यं दोषवदित्येके कर्म प्राहुर्मनीषिणः।

यज्ञदानतपःकर्म न त्याज्यमिति चापरे॥३॥

”تياڳي ڇيڙ دوش وڌيڪي ڪرم ڀراهرمڻن ڇيڙه
يگه دان تپه ڪرم نه تياڳي متي چاڀري “ (۳)
ڪيترا ئي ودوان ائين چون ٿا ته سڀ ڪرم دوش سان ڀريل آهن، هاڻي تياڳڻ جي يوگه آهن ۽ ٻيا ودوان ائين چون ٿا ته يگه، دان ۽ تپ تياڳڻ واجب نه آهن. ان طرح انيڪ مت بيان ڪري يوگيشور پنهنجو ئي نيشچت مت ڏين ٿا، رايو ڏين ٿا.

निश्चयं शृणु मे तत्र त्यागे भरतसत्तम।

त्यागो हि पुरुषव्याघ्र त्रिविधः सम्प्रकीर्तितः॥४॥

”نَشِچَپِيَرِ شَرِطُومِي تَتِرَ تِيَاڳِي پِرَ تَسْتَهَرِ
 تِيَاڳُو هِي پُرَشُويَاڳَهَرِ تِرُودَڙَڪَ سَمِپَرِڪِيَرِ تَتَهَڪَ“ (۴)
 هي ارجن! اُن تياڳه جي باري ۾ تون منهنجو نَشِچَپِيَهَ ٻُڌو.
 هي پُرَشُ سريشت! اهو تياڳه ٿن پرڪارن جو چيو ويو آهي.

यज्ञदानतपःकर्म न त्याज्यं कार्यमेव तत्।

यज्ञो दानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम्॥५॥

”يَڳِيَهَ دَانِ تَپَهَ ڪَرَمَ نَه تِيَاڳِيَهَرِ ڪَارِيَمِيَوِ تَتِ
 يَڳِيَوِ دَانِيَهَرِ تَپَشِچَپِيَوِ پَاوَنَانِي مَنِيَشِثَامَ“ (۵)
 يَڳِيَهَ، دَانِ ۽ تَپَ هِي ٿن پرڪار جا ڪرم تياڳڻ لائق نه
 آهن، انهن کي نه ڪرڻ ئي گهرجي؛ ڇاڪاڻ ته يَڳِيَهَ، دَانِ ۽
 تَپَ ٿيئي ئي پُرَشَنَ کي پوتر ڪرڻ وارا آهن.
 شري ڪرشن ڇار پرچلت مَنِنَ جو اَلِيڪَهَ (ورنن) ڪيو.
 پهريون وٺندڙ ڪرمن جو تياڳه، ٻي سمپورڻ ڪرمن جي ڦل جو
 تياڳه. ٽيون نقصان ۽ ڏوهن سان ڀريل دوش هئڻ جي ڪري
 سڀني ڪرمن جو تياڳه ۽ چوٿون مَتَ هئو يَڳِيَهَ، دَانِ ۽ تَپَ تياڳه
 ۾ يوڳيه نه آهن انهن مان هڪ مٽي ۾ پنهنجي سهمٽي پرڳه
 هت ڪندي چيائون ته ارجن! منهنجو اهوئي نَشِچَتَ ڪيل مَتو
 آهي ته يَڳِيَهَ، دَانِ تَپَ روپ ڪريا تياڳڻ واجب نه آهي. ان
 مان سڌِ آهي ته ڪرشن ڪال ۾ به ڪيترا ئي مَتَ هلندڙ هئا،
 جن ۾ هڪ يئارت (صحيح ۽ سچو) مَتَ هو. ان وقت ۾ به
 ڪيئي مَتَ هئا، اڄ به آهن. جڏهن دنيا ۾ اچون ٿا، ته ڪيئي
 مَتَ متانترن مان ڪلياڻڪاري مَتَ ڪڍي سامهون کڙا ڪري
 ڇڏي ٿو. هر هڪ مهاڀرڻ ائين ئي ڪيو آهي، شري ڪرشن به
 ائين ڪيو، انهن ڪوئي نئون مارڱه ڪونه ٻڌايو، بلڪ هلندڙ
 ڪيترن ئي مَتَنَ جي وچ ۾ ستيه کي سمرتن ڏيئي اُن کي

ظاهر ڪيو.

एतान्यपि तु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा फलानि च।
कर्तव्यानीति मे पार्थ निश्चितं मतमुत्तमम्॥६॥

”ايتانپي تو ڪرماڻي سنڱر تپڪتوا قلاني ڇه
ڪر توپانپيتي مي پارث نيشچتير متتمتمير“ (۶)
يوگيشور شري ڪرشن زور ڏيئي چون ٿا پارث! يگيه، دان ۽
تپ-- روپي ڪرم آسڪتي (موهه) ۽ انهن جو قل تياڳي ضرور
ڪرڻ گهرجن. اهوئي منهنجو نيشچت ڪيل اتم متو آهي.
هاڻي ارڃن جي سوال جي انوسار هو تياڳه جو چيد ڪن ٿا.

नियतस्य तु सन्यासः कर्मणी नोपपद्यते।

मोहत्तस्य परित्यागस्तामसः परिकीर्तितः॥७॥

”نپتسيم تو سننپيا سهه ڪرمڻو نوپپديتي
موهاتسيم پريتيا گستا مسهه پريڪير تپتتهه“ (۷)
هي ارڃن! نيت (مقرر) ڪرم (شري ڪرشن جي شبدن ۾
نيت ڪرم هڪ ئي آهي، يگيه جي پرڪريا. هن نيت شبد ڪي
ان ڏهه پيرا يوگيشور چيو. هن تي ور ور زور ڏنو ته ڪٿي ساڌڪ
پتڪي ٻيو نه ڪرڻ لڳي.) هن شاستر وڌيءَ سان نرڌارت ڪرم
جو تياڳه ڪرڻ واجب ڪونهي. موهه جي ڪري ان جو تياڳه
ڪرڻ تامس تياڳه چيو ويو آهي. سنساري وشيه ۽ وستوه جي
آسڪتي ۾ قاسي ڪارپير ڪرم (ڪارپير ڪرم ۾ نيت ڪرم
هڪ ٻئي جا پورڪ آهن) جو تياڳه تامسي آهي. اهڙو پُرش
”اڏهه گچتي“ جي شت پتنگه ۽ بين اڌم جوڻين ۾ وڃي ٿو؛
چاڪا ته هن پڇن جي پرورتنين جو تياڳه ڪيو. هاڻي راجس
تياڳه جي باري ۾ ٻڌائين ٿا.

दुःखमित्येव यत्कर्म कायक्लेशभयात्त्यजेत्।

स कृत्वा राजसं त्यागं नैव त्यागफलं लभेत्॥८॥

”دُڪِمِتيبُو يَتِڪِرِم ڪا يڪَلِشِپِيَا تِيَجِيَتِ

س ڪِرِتوَا راجَسِر تياگِر نئيُو تياگَلِر لِيَتِ “ (۸)

ڪرم کي دڪميه سمجھي شريڪ ڪلش جي ڊپ کان
انجو تياڳ ڪرڻ وارو ويڪتي راجس تياڳ کي ڪري به تياڳ
جي ڦل کي پراپت نٿو ٿئي. جنهن کان پڇن پار نه لڳي ۽
”ڪايا ڪلشِپِتات“ ان ڊپ کان ڪرم کي تياڳي ڇڏي ته
شريڪي ڪشت ٿيندو، ان منس جو تياڳ راجس آهي. ان کي
تياڳ جو ڦل ڀرم شانتي نٿي پراپت ٿئي ۽

कार्यमित्येव यत्कर्म नियतं क्रियतेऽर्जुन।

सङ्गं त्यक्त्वा फलं चैव स त्यागः सात्त्विको मतः॥११॥

”ڪارِيَمِتيبُو يَتِڪِرِم نِيَتِيَر ڪِرِيَتِيَر جَن

سَنگِر تِيڪِتوَا ڦَلِر چَعِيبُوَس نياگَه ساِتومو مَتَه “ (۹)

هي ارجن! ڪرڻ ڪرتوبه آهي ائين سمجھي جو نيٽير
شاستر وڌيڪ سان نراڌارت ڪيل ڪرم سنڱه دوش ۽ ڦل کي تياڳ
ي ڪيو وڃي ٿو، اهو ئي ساٿوڪ تياڳ آهي. هاڻي مقرر ڪرم
ڪريون ۽ ان کانسواءِ جو ڪجهه آهي، ان جو تياڳ ڪري
ڇڏيون. هي نيٽ ڪرم ڇا ڪندا ٿي رهندا يا ڪڏهن انجو
تياڳ ٿيندو؟ ان تي چون ٿا (هاڻي انٽر تياڳ جو روپ ڏسون)

न द्वेष्ट्यकुशलं कर्म कुशलं नानुषज्जते।

त्यागी सत्त्वसमाविष्टो मेधावी छिन्नसंशयः॥१०॥

”نه دُوِيَشِتيڪِشَلِر ڪِرِم ڪُشَلِي نانو شِچِچِتي

تياگِي سَنوَسَماوِشِتو ميڌاوي چِنَسَنَشِيَه “ (۱۰)

هي ارجن! جو پرش ”اڪُشَلِر ڪِرِم“ ارتات
اڪلياڻڪاري ڪرم سان (شاستر نيٽ ڪرم ٿي ڪلياڻڪاري
آهن. ان جي وروڌ ڀر جو ڪجهه آهي، هن لوڪ جو ٻنڌن

آهي ان ڪري اڪلياڻڪاري آهي، اهڙن ڪرمن سان (دوئيش نٿو ڪري ۽ ڪلياڻڪاري ڪرم ۾ آسڪت نٿو ٿئي، جيڪي ڪرڻو هو اهو به باقي نه رهيو آهي. اهڙو سچ سان مليل پرش شڪ بنا، گيانوان ۽ تياڳي آهي. هن سڀ ڪجهه تياڳيو آهي، پر پراپتيءَ سان گڏ پورڻ تياڳهه ئي سنڀاس آهي. ٿي سگهيو ٿو ٻيو ڪو سرل رستو هجي؟ ان تي چون ٿا نه! ڏسون.

न हि देहभृता शक्यं त्यक्तुं कर्माण्यशेषतः।

यस्तु कर्मफलत्यागी स त्यागीत्यभिधीयते॥११॥

”نہ هي ديه پرتا شڪي ٿي ڪٿي ڪرمايشيشتهه

يسٿو ڪرم ڦل تياڳي س تياڳيتي پٽايتي (۱۱)

ديه ڌاري پرشن دواران (صرف شرير ئي نه، جنهنڪي توهين ڏسو ٿا. شري ڪرشن جي انوسار، پرڪرتي کان اٿين ستو، رڃ، تهر ٿيئي گڻ ٿي هن جيو آتما کي شريرن ۾ ٻڌن ٿا. جيستائين گڻ جيئرا آهن تيستائين هو جيو ڌاري آهي. ڪنهن نه ڪنهن روپ ۾ شرير بدلجڻ ٿيندا رهندا. ديهه جي ڪارڻ جيستائين جيوت آهي) سمپورڻا سان سڀني ڪرمن جو تياڳ ممڪن نه آهي، تنهنڪري جو پرش ڪرم جي ڦل جو تياڳي آهي، اهو تياڳي آهي. ائين چيو وڃي ٿو هاڻي جيستائين شرير جي ڪارڻ جيئرو آهي، تيستائين نيٺ ڪرم ڪريون ۽ ان جي ڦل جي تياڳهه ڪريون. بدلي ۾ ڪنهن ڦل جي ڪامنا نه ڪريون. ائين ته سڪامي پرشن جي ڪرمن جو ڦل به ٿيندو آهي.

अनिष्टमिष्टं मिश्रं च त्रिविधं कर्मणः फलम्।

भवत्यत्यागिनां प्रेत्य न तु सन्न्यासिनां क्वचित्॥१२॥

”انِشْتَمِشْتِيرِ مِشَرِيرِ چَه تِرِوڌَرِ كَرِمَڱَهَهَ قَلِيرِ
 (۱۲) پَوَتِيَتِيَاگِينَاڀِرِ پَرِيَتِيَهَ نَه تَوَسَنِياسِنَا كِوچَتِ
 سڪامي پُرشن جي ڪرمن جا سنا، ٻُرا ۽ مليل-اهڙو ٿن
 پرڪارن جو ڦل مرڻ کانپوءِ به ٿيندو آهي، جنم جنمانترن
 تائين ملي ٿو، پر ”سَنِياسِنام“ سڀ جو انت ڪرڻ وارا پورڻ
 تياڳي پرشن جي ڪرمن جو ڦل ڪنهن به ڪال ۾ نٿو ٿئي. اهو
 ئي شذ سنڀاس آهي چرموتِڪرِشَت اوستا آهي. ڀلي ٻُري ڪرمن
 جو ڦل ۽ پورڻ انت ڪال ۾ اُنهن جي انت جو سوال پورو ٿيو.
 هاڻي پرش جي دواران شپ يا اشپ ڪرم ٿيڻ ۾ ڪهڙو ڪارڻ
 آهي؟ ان تي ڏسون--

पञ्चैतानि महाबाहो कारणानि निबोध मे।

साङ्ख्ये कृतान्ते प्रोक्तानि सिद्धये सर्वकर्मणाम्॥१३॥

”پَنڇَئِيَتَانِي مَهاَباهو ڪارِڻانِي نِبوڌَمِي
 سانڪِيي ڪِرَتانِتي پِروڪَتانِي سِڌِي سِرَوَڪِرِمَڱام“ (۱۳)
 هي مهاباهو سڀني ڪرمن جي سڌيءَ لاءِ پنج ڪارڻ سانڪيه
 سڏانت ۾ چيا ويا آهن، اُنهن کي تون مونڪان چڱيءَ طرح
 ڄاڻ.

अधिष्ठानं तथा कर्ता करणं च पृथग्विधम्।

विविधाश्च पृथक्चेष्टा दैवं चैवात्र पञ्चमम्॥१४॥

”اڌِشْتانِڀِرِ تَتَا ڪِرْتا ڪِرَڱَرِ چَه پَرِٿَمِوڌَرِ
 (۱۴) وِوڌاَشِچَه پَرِٿِڪِچِشْتا دَئِيوِرِ چَئِيواتِرِ پَنڇَمِڀِرِ
 هن وشيه ۾ ڪرنا (هيءُ من) آهستي آهستي ڪرڻ (جنهن
 جي دواران ڪيو وڃي ٿو. جيڪڏهن شپ پار لڳي ٿو ته وويڪ
 ويراڳ، شَر دَم تياڳ، سڌيو چننن جون پروتيمون وغيره
 ڪرڻ ٿينديون. جيڪڏهن اشپ پار ٿو لڳي ته ڪام، ڪروڌ،

راڳس، دويش، تڪي ڪامنا، لوپ وغيره ڪَرنَ ٿيندا. انهن جي دواران پيرت ٿيندا) گھڻن قسمن جون نياريون نياريون چيشتائون (اننت اچائون) آڌار (ارقات ساڌن، جنهن اچا جي سات سان ساڌن مليو اهاڻي پوري ٿيڻ لڳي ٿي) ۽ پنجون ڪارڻ آهي ديو يا سنسڪار، هن جي پشتي ڪن ٿا.

शरीरवाङ्मनोभिर्यत्कर्म प्रारभते नरः।

न्याय्यं वा विपरीतं वा पञ्चैते तस्य हेतवः॥१५॥

”شَرِيَرِ وَا مَنُو پَرِ يَتِڪَرِمَ پَرَارَ پَتِي نَرَهَ

نِيَايِيَرِ وَا وِ پَرِ يَتِيَرِ وَا پَنڇَئِيَتِي تَسِيَهَ هِيَتَوَهَ “ (۱۵)
منش من، واڻي ۽ شير سان شاستر انوسار يا اُبتڙ ڪجهه ڪرم شروع ڪري ٿو، اُنجا اهي ئي پنج ڪارڻ آهن. پر ائين ٿيڻ تي به-

तत्रैव सति कर्तारमात्मानं केवलं तु यः।

पश्यत्यकृतबुद्धित्वान्न स पश्यति दुर्मतिः॥१६॥

”تَتَرِ ٿِيَوِيَرِ سَتِ هَرَتَارَمَاتِمَا نِيَرِ ڪِيَوَلِيَرِ تَوِيَهَ

پُشِيَتِيَتِيڪَرِ تَبَدِيَتِنَوَانَن سِ پَشِيَتِيَتِيَدِرِمَتِهَ “ (۱۶)
جو پرش اشد ٻڌي ۽ جي ڪارڻ ان وشيه ۾ ڪيولي به سروپ آتما کي ڪرتا ڏسي ٿو، اهو ڏرڻدي يٿارت نٿو ڏسي ارتات پڳوان نٿو ڪري.

ان سوال تي يوگيشور شري ڪرشن ٻيو پيرو زور ڏنو. اڌياءَ پنجين ۾ هنن چيو هو ته اهو پريو نه ڪري ٿو، نه ڪرائي ٿو، نه ڪريا جي ميلاپ کي جوڙي ٿو. ته ماڻهو چون ڇو ٿا؟ موه سان ماڻهن جي ٻڌي ڍڪيل آهي، تنهنڪري ڪجهه به چئي سگهن ٿا. هتي به چون ٿا- ڪرم ٿيڻ ۾ پنج ڪارڻ آهن. اُن جي باوجود به ڇو ڪيولي به سروپ پرماتما کي ڪرتا ڏسي

ٿو، اهو موڙه ٻڌي (دُرِٻڌي) يٿارت نٿو ڏسي ارتات ڀڳوان نٿو ڪري، جڏهن ته ارجن لاءِ هو تال نوڪي نوڪي ڪڙو ٿي وڃن ٿا، ”نِمتِما تِرِ پَو“ ته ڪرنا ڌرتا ته مان آهيان تو نمٽ بڻجي ڪڙو ٿي وڃ. آخر هو مهاپرڻ چوڻ چا ٿا چاهين؟ حقيقت ۾ ڀڳوان ۽ پرڪرتيءَ جي وچ ۾ هڪ آڪرڻ ریکا آهي. جيستائين ساڌڪ پرڪرتيءَ جي ۾ حد آهي، ڀڳوان نٿو ڪري. تمام ويجهو رهندي به درشنا روپ ۾ ئي رهن ٿا. اَنِيه پاوَ سان اِشت کي پڪڙڻ تي هو هردي به ديش ۾ سنچالڪ (هلائيندڙ) بڻجي وڃن ٿا. ساڌڪ پرڪرتيءَ جي آڪرڻ جي حد مان نڪري هنجي ڪيتر ۾ اچي ٿو وڃي. اهڙي انوراڱيءَ جي لاءِ هو هٿ نوڪي سدائين ڪڙا رهن ٿا. فقط ان لاءِ ڀڳوان ڪن ٿا. هاڻي چنن ڪريو. سوال پورو ٿيو. اڳيان ڏسون -

यस्य नाहङ्कृतो भावो बुद्धिर्यस्य न लिप्यते।

हत्वापि स इमाल्लोकान्न हन्ति न निबध्यते॥१७॥

”يَسِيَهَ نَاهِڱِڪِرَ تَو پاوو ٻڌيرِ يَسِيَهَ نَهَ لِيپِيَتِي
هَتَوِا پِي سَ اِما نِلِلوڪو ڪاننَهَ هِنَتِي نَهَ نِبِڌِيَتِي“ (۱۷)
جنهن پرڻ جي انتھڪرڻ ۾ ”مان ڪريان ٿو“ - اهڙو پاڻو نه آهي ۽ جنهن جي ٻڌي لپائمان نٿي ٿئي، اهو پرڻ انهن سڀني ماڻهن کي ماريندي به سچ پچ نه ته مري ٿو ۽ نه ٻڌجي ٿو. لوڪ - سنبنڌي سنسڪارن جو ولي، لين ٿيڻ ئي لوڪ سنهار (مارڻ) آهي. هاڻي نِيَتَ ڪرم کي اتساهه ڪيئن ٿو ٿئي؟ ان تي ڏسون -

ज्ञानं ज्ञेयं परिज्ञाता त्रिविधा कर्मचोदना।

करणं कर्म कर्तेति त्रिविधः कर्मसङ्ग्रहः॥१८॥

”جِيَانِہِرِ جِيِيہِرِ پَرِ جِيَا تَا تِرِوڌَا ڪِرِمَچِوڌَنَا
ڪِرَڪَڙِہِرِ ڪِرِمَ ڪِرِ تِيَتِي تِرِوڌِہِ ڪِرِ مَسَنَہِرِ ڪِہِہِ (۱۸)

ارجن ! پريگياتا ارڻات پورڻ گياتا مهاپرش کان ” ڪر
 يانير ‘ انڪي ڄاڻڻ جي وڌيڪ سان ۽ ” گيبيير ” ڄاڻڻ يوگيه
 وستو (شري ڪرشن پٺيان چيو ته مان ٿي ڄاڻڻ يوگيه پدارت
 آهيان) سان ڪرم ڪرڻ جو اُتساه ملي ٿو. پهرين ته پورڻ
 گياتا ڪو مهاپرش هجي، اُن جي دواران اُن گيان کي ڄاڻڻ
 جي وڌيڪ پراپت ٿئي، لڪشيم - گيبييه تي درشتي هجي
 تڏهن ڪرم جو اُتساه ملي ٿو ۽ ڪرتا (من جي لڪن)، ڪرڻ
 (وويڪ، ويراڳ، شهر، دم وغيره) تنهن ڪري ڪرم جي
 جانڪاري سان ڪرم ڪنا ٿيندا آهن، ڪرم گڏ ٿيڻ لڳن
 ٿا. اڳيان چيو ويو هو ته پراپتيءَ کان پوءِ ان پرش جو
 ڪرم ڪرڻ سان ڪو پريوجن نٿو رهي ۽ نه ڇڏڻ سان ڪا
 هاڃي ٿئي ٿي، پوءِ به لوڪ سنگرهه ارڻات پٺيان رهيل -
 منشن جي هرديءَ ۾ ڪلياڻڪاري ساڌن گڏ ٿيڻ لاءِ هو ڪرم
 ۾ ورتي ٿو. ڪرتا، ڪرڻ ۽ ڪرم جي دواران انهن جو
 سنگرهه ٿئي ٿو. گيان، ڪرم ۽ ڪرتا جا به ٿي - ٿي پيد
 آهن -

ज्ञानं कर्म च कर्ता च त्रिधैव गुणभेदतः।

प्रोच्यते गुणसङ्ख्याने यथावच्छृणु तान्यपि॥१९॥

” گيان ڪرم ۽ ڪرتا ڇهه تروٿيدو گڏپيد تهه

پرو چيتي گڏسڻڪيان يتاو چرڻو نانپي ” (۱۹)

گيان ڪرم ۽ ڪرتا به گڏن جي پيد سان سانڪي شاستر ۾
 ٿي - ٿي پيد پرڪارن جا چيا ويا آهن، انهن کي به تون سچائيءَ
 سان ٻڌ. پرسنت آهن پهرين گيان جا پيد.

सर्वभूतेषु येनैकं भावमव्ययमीक्षते।

अविभक्तं विभक्तेषु तज्ज्ञानं विद्धि सात्त्विकम्॥२०॥

” سرو پو ٿيشو يمتيڪر پاو مو ييمپڪشتي

اَوِيڪَتِيرِ وِ يڪَتِيرِ وِ يڪَتِيشُو تَجِيَانِيرِ وِدِي سَاتوڪِيرِ (۲۰)
 ارجن ! جنهن گيان سان منش آهستي آهستي سڀني
 ڀوتن ۾ هڪ اوناشي پر ماتما پاڻ کي وڀاڳ رهت هڪ رس
 ڏسي ٿو، اُن گيان کي تون ساتوڪ ڄاڻ. گيان ظاهر انوڀوتي
 آهي، جنهن سان گڏ ئي گڻن جي انت ٿيڻو آهي. هيءَ گيان
 جي پڪي تيار ٿيل اوستا آهي. هاڻي راجس گيان ڏسون.

पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानं नानाभावान्पृथग्विधान्।

वेत्ति सर्वेषु भूतेषु तज्ज्ञानं विद्धि राजसम्॥२१॥

”پر ٿڪ ٿوڀين ٿو يڪجيانمير ناناڀاوانڀير ٿيڻوڏان

ويتِي سَر وِيشُو پُو تِيشُو تَجِيَانِيرِ راجسِيرِ “ (۲۱)

جو گيان سمپورڻ ڀوتن ۾ الڳ الڳ پرڪار جي انيڪ ڀاڙن کي
 الڳ الڳ ڪري ڄاڻي ٿو ته هيءُ سنو آهي، هيءُ ڀرا آهن - اُن
 گيان کي تون راجس ڄاڻ. اهڙي استي آهي، ته راجس سطح
 تي تنهنجو گيان آهي. هاڻي ڏسون تامس گيان.

यत्तु कृत्स्नवदेकस्मिन्कार्ये सक्तमहैतुकम्।

अतत्त्वार्थवदल्पं च तत्तामसमुदाहृतम्॥२२॥

”يَتُو ڪِر تِسَنُوڊ يڪَسَمِنڪارِي سِڪَتَمَهَيِٽڪِيرِ

اَتتِوارِ ٿُوڊ لِيپِر چَه تَتامَسَمُدا هِرَتِيرِ “ (۲۲)

جو گيان فقط ايڪ ماتر شريڙ ۾ ئي سمپورتا سان ساڳئي
 نموني آسڪت آهي، ڪنهن به ڀڪتيءَ ڪانسواءِ ارتات جنهن
 جي پٺيان ڪا ڪري يا نه آهي، تڏو جي ارت سرور پر ماتما جي
 ڄاڻ کان الڳ ڪرڻ وارو آهي، اهو گيان تامسي چيو وڃي ٿو -
 هاڻي ٻڌائين ٿا ڪرم جا ٿي پيد -

नियतं सङ्गरहितमरागद्वेषतः कृतम्।

अफलप्रेप्सुना कर्म यत्तत्सात्त्विकमुच्यते॥२३॥

”نِيَتِيرِ سَنگَبَرَهَتَمَرا گَدِ وَيَشَتَهَمَ کَرَتِيرِ
 آقَلِيپَرِ يِپَسُنَا کَرَمَ يَتَنَسَا تَوِ کَمُچِيَتِي “ (۲۳)
 جو کرم ”نِيَتِيرِ“ شاستر وڌي سان نردارت آهي (پيو
 نه)، سَنگَ دوش ۽ قَل کي نه چاهڻ واري پرش دواران بنا راڳه
 دويش جي ڪيا وڃن ٿا، اُهي کرم ساتوڪ چيا وڃن ٿا. (نِيَتِ
 کرم آراڏنا) چننن آهي، جو پرم ۾ پرويش ڏياري ٿو.

यत्तु कामेप्सुना कर्म साहङ्कावेण वा पुनः।

क्रियते बहुलायासं तद्राजसमुदाहृतम्॥२४॥

”يَتُوَ کَامِيپَسُنَا کَرَمَ سَاهَنڪَارِيڻَ وَاڻِنَهَمَ
 کَرِيَتِي بَهُوَ لايَسِرَ تَدْرَاچَسَمُدا هَرِتِيرِ “ (۲۴)
 جيڪو کرم ڏاڍي محنت سان پريل آهي، قَل کي چاهڻ
 وارن ۽ اهنڪار سان مليل پرش دواران ڪيو وڃي ٿو، اهو کرم
 راجس چيو وڃي ٿو. هيءُ پرش به اُهيئي نِيَتِ کرم ڪري ٿو؛
 پر فرق مائر ايترو آهي ته قَل جي اڇا ۽ اهنڪار سان يڪت
 (پريل) آهي تنهن ڪري هن جي دواران ٿيڻ وارو کرم راجس
 آهي. هاڻي ڏسون تانس -

अनुबन्धं क्षयं हिंसामनवेक्ष्य च पौरुषम्।

मोहादारभ्यते कर्म यत्तत्तामसमुच्यते॥२५॥

”انُوَ بَنَدِيرِ ڪَشِيَرِ هِنَسَامَنُو يڪَشِيَهَ چَهَ پَئُوَرُ شِيرِ
 موهادار پِيَتِي کَرَمَ يَتَنَسَا مَسَچِيَتِي “ (۲۵)
 جو کرم پڇاڙي ۾ آخر نشت ٿيڻ وارو آهي. هِنَسَا -
 سامرٿيه جو نه ويچار ڪري فقط موه وس شروع ڪيو وڃي ٿو،
 اُهو کرم تانس چيو وڃي ٿو، صاف آهي، ظاهر آهي ته هيءُ
 کرم شاستر جو نِيَتِ (مقرر) کرم نه آهي. ان جي جڳهه تي
 پرم آهي. هاڻي ڏسون ڪرنا جا لڪشڻ -

मुक्तसङ्गोऽनहंवादी धृत्युत्साहसमन्वितः।

सिद्धयसिन्धयोर्निर्विकारः कर्ता सात्त्विक उच्यते॥१६॥

”مُكْتَسَنُگُو نَهْمُوَادِي دَرْتِيُو تَسَا هَسَمَنُو نَهْمُ

سَدَّ يَسَدِّيُو نِرُوڪَارَهَ ڪَرْتَا سَاتُوڪَ اُچِيَتِي “ (۲۶)

جو ڪرتاسنگه دوش کان رهت ٿي، اهنڪار جا وچن نه ٻولڻ وارو، ڌيرج ۽ اُتساه سان پورڻ ٿي، ڪاريه جي سڌ هئڻ ۽ نه هئڻ ۾ هرش (خوشي) شوڪ وغيره وڪارن کان سڀ پاسي رهت ٿي ڪرم ۾ (رات ڏينهن) پرورت آهي، اهو ڪرتا ساتوڪ آهي. اهيئي اتم ساڌڪ جا لڪشڻ آهن، ڪرم اهي ئي آهن. نيٽ ڪرم.

रागी कर्मफलप्रेप्सुर्लुब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः।

हर्षशोकान्वितः कर्ता राजसः परिकीर्तितः॥१७॥

”رَاگِي ڪَرْمَفَلِپِرِ پِپْسُوْر لَبْدُو هِنِسا تَمَهُو شُچَه

هَرِ شُشُوڪَانُوْتَهَ ڪَرْتَا رَاچَسَهَ پِرِڪِرِ تِتَهَ “ (۲۷)

آسڪتيءَ سان پيريل، ڪرم جي ڦل کي چاهڻ وارو، لويي، آتمائن کي ڪشت ڏيڻ وارو، پوتر ۽ هرش شوڪ سان جو لپت آهي، اهو ڪرتا راجس چيو وڃي ٿو.

अयुक्तः प्राकृतः स्तब्धः शठोऽनैष्कृतिकोऽलसः।

विषादी दीर्घसूत्री च कर्ता तामस उच्यते॥१८॥

”اَيُڪْتَهَ پِرَاڪِرْتَهَ سَتَبْدَهَ شَنُو نَعِيَشِڪِرْتُو لَسَه

وَشَادِي دِيرِ گَهسوْتِرِي چِه ڪَرْتَا تَامَس اُچِيَتِي “ (۲۸)

جيڪو چنچل ڇت وارو، آسپي، گهمندي، ڏورن، بين جي ڪمن ۾ رڪاوٽ وجهڻ وارو، شوڪ ڪرڻ جي سپاءَ وارو، آلسي ۽ ڍلو آهي ته پوءِ ڪنداسين، اهو ڪرتا تانس چيو وڃي ٿو. ڍلو پرش ڪرم کي بئي ڏينهن تي ٿارڻ وارو آهي،

جيتوڻيڪ ڪرم جي اڃا ان کي به رهي ٿي. ان طرح ڪرنا جا لڪشڻ پورا ٿيا. هاڻي يوگيشور شري ڪرشن نئون سوال اُٿاريو- ٻڌي، ڌارڻا ۽ سک جا لڪشڻ-

बुद्धेर्भेदं धृतेश्चैव गुणतस्त्रिविधं शृणु।

प्रोच्यमानमशेषेण पृथक्त्वेन धनञ्जय॥२९॥

”ٻڌي پيڊر ڌرتيشچئيؤ گمٽتريو ڌر شرڻو

پرو چيما نمشيشين پرتڪنوين ڌننجيه (۲۹)

ڌننجيه! ٻڌي ۽ ڌارڻا شڪتيءَ جا به گڻ ڪارڻ ٿن پر ڪارن جا پيڊ سمپورڻا سان وياڳه پورو ڪ مون کان ٻڌو.

प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च कार्याकार्ये भयाभये।

बन्धं मोक्षं च या वेत्ति बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी॥३०॥

”پرورتير چه نورتير چه ڪاربي پياپي

بندير موڪش چه يا ويتي ٻڌيهڪ سا پارت ساتوڪير (۳۰)

پارت! پرورتي ۽ نورتيءَ کي ڪرتويه ۽ اڪرتويه کي پيتم ۽ نريتم ۽ بندن ۽ موڪش کي جا ٻڌي يثارَت مڃي ٿي، جاڻي ٿي، اها ٻڌي ساتوڪي آهي. ارڻات پرماتما - پت، آواگمن - پت ٻنهي جي چڱيءَ طرح ڄاڻ ساتوڪي ٻڌي آهي. تنهنڪري-

यया धर्मधर्मं च कार्यं चाकार्यमेव च।

अयथावत्प्रजानाति बुद्धिः सा पार्थ राजसी॥३१॥

”يا ڌرممڌرمير چه ڪارير چاڪاريميو چه

ايتا و تيرجانا تي ٻڌيهڪ سا پارت راجسي (۳۱)

پارت! جنهن ٻڌيءَ دواران منش ڌرم ۽ اڌرم کي ۽ ڪرتويه ۽ اڪرتويه کي به پورو نٿو ڄاڻي، ڪرڻ لائق نٿو ڄاڻي، اڌورو ڄاڻي ٿو، اها ٻڌي راجسي آهي. هاڻي تامسي ٻڌيءَ جو

سروپ ڏسون -

अधर्म धर्ममिति या मन्यते तमसावृता।

सर्वार्थान्विपरीतांश्च बुद्धिः सा पार्थ तामसी॥३२॥

”اڌرَمَ ڌَرَمِمتي يا مَنِيَتِي تَمَساورِتا
سَروارِ تانوَ پَرينا نِشچَهَ بُدِيَهه سا پارِتَ تَامَسِي“ (۳۲)
پارٽ ! تمو گڻ سان ڍڪيل جا بڙدي اڌرم کي ڌرم مڃي
ٿي ۽ سمپورڻ پلاين کي اُبتو ٿي ڏسي ٿي، اها بڙدي تامسي
آهي.

هتي شلوڪن ٽيهن کان ٻٽيهن تائين بڙديءَ جا ٽي پيد
بڏايا ويا.

پهرئين بڙدي کي ڪنهن ڪاريه کان نورت ٿيڻو آهي ۽
ڪنهن ۾ پرورت ٿيڻو آهي، ڪهڙو ڪرتوبه آهي ۽ ڪهڙو
اڪرتوبه آهي، ان جي چڱي طرح ڄاڻ رکي ٿي اها بڙدي ساتوڪي
آهي. جيڪا ڪرتوبه - اڪرتوبه کي دونها تيل ڍنگه سان ڄاڻي
ٿي، سڄي نٽي ڄاڻي، اها راجسي بڙدي ۽ اڌرم کي ڌرم، ناس
ٿيڻ واري کي قائم ۽ پلي کي برو، ان پرڪار جي اُبتي ڄاڻ
واري بڙدي تامسي آهي. ان طرح بڙديءَ جا پيد - هاڻي پُرسنت
آهي ٻيو سوال ”ڌرتي“ ڌارڻا جا ٽي پيد -

धृत्या यया धारयते मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः।

योगेनाव्यभिचारिण्या धृतिः सा पार्थ सात्त्विकी॥३३॥

”ڌَرِتِيَا يِيَا ڌَارِيَتِي مَنَهِيَرَا ٿِيَنَدِرَ يِڪَرِيَاهه
يوگينا وَيِيچارِٿِيَا ڌَرِتَهه سا پارٽ ساتوڪي (۳۳)
”يوگين“ - يوگ پرڪريا جي دواران ”اَوِيچارِٿِي“
يوگ چنن کانسواءِ ٻئي ڪنهن خيال، اوني جو اچڻ ويچار
آهي، ڇت جو بهڪي وڃڻ ويچار آهي؛ هاڻي اهڙي اويچارِٿي

ڌارڻا سان منس من، پراڻ ۽ اندرين جي ڪريا کي جو ڌارڻ
ڪري ٿو، اها ڌارڻا ساتوڪي آهي. ارثات من، پراڻ ۽
اندرين کي اشت جي طرف موڙڻ ئي ساتوڪي ڌارڻا آهي -
تيئن -

यया तु धर्मकामार्थान्धृत्या धारयतेऽर्जुन।

प्रसङ्गेन फलाकाङ्क्षी धृतिः सा पार्थ राजसी॥३४॥

”ييا تو ڌرمڪامار ٿانڌر تيا ڌار يتيرجن

پر سنڱين ڦلاڪاڻڪشي ڌرتڪه سا پارت راجسي (۳۴)

هي پارت قل جي اڇا وارو منس ڏاڍي آسڪتيءَ سان جنهن
ڌارڻا جي دواران فقط ڌرم، ارت ۽ ڪام کي ڌارڻ ڪري ٿو
(موڪش جي نه)، اها ڌارڻا راجسي آهي. هن ڌارڻا پر به لڪشيه
اهو ئي آهي، فقط ڪامنا ڪري ٿو. جيڪو ڪجهه ڪري ٿو ان
جي بدلي ۾ چاهي ٿو.

هاڻي تامسي ڌارڻا جا لڪشڻ ڏسون.

यया स्वप्नं भयं शोकं विषादं मदमेव च।

न विमुञ्चति दुर्मेधा धृतिः सा पार्थ तामसी॥३५॥

”ييا سوپنر پيپر شوڪر وشادر مدميو چه

نه ومنچتي ڌرميڏا ڌرتڪه سا پارت تامسي (۳۵)

هي پارت! ڏشت ٻڏيءَ وارو منس جنهن ڌارڻا جي دواران
نڊ، ڊپ، چنٽا، دڪ ۽ ايمان کي (نتو چڏي انهن سڀني کي)
ڌارڻ ڪري رهي ٿو. اها ڌارڻا تامسي آهي. هيءُ سوال پورو
ٿيو- ٻيو سوال آهي سڪ.

सुखं त्विदानीं त्रिविधं शृणु मे भरतर्षभ।

अभ्यासाद्रमते यत्र दुःखान्तं च निगच्छति॥३६॥

”سڪر تودانپير تروڌر شرڻو مي پرتر شپ

آپياسا دِرمَتي يَتِرَ دُڪانَتِرَ چَهَ نِڳچَتِي (۳۶)
 ارڄن ! هاڻي سڪ به تن پرڪارن جو مونڪان ٻُڌ. اُنهن
 مان جنهن سڪ ۾ ساڌڪ اپياس ۾ رَمَڻُ ڪري ٿو ارڻات چت
 ڪي سميتي اشت ۾ رَمَڻُ ڪري ٿو ۽ جو دڪن جو انت ڪرڻ
 وارو آهي. تنهنڪري -

यत्तदग्रे विषमिव परिणामेऽमृतोपमम्।

तत्सुखं सात्त्विकं प्रोक्तमात्मबुद्धिप्रसादजम्॥३७॥

”يَتَدِگَري وَشِمَوَ پَرِيڻا مِيَمِرِ تَو پَمَمِرِ
 تَتَسُڪِرِ سَاتَوِڪِرِ پَرَوِڪَتَمَا تِمَبَدِ پِرَسَاڌَجِرِ (۳۷)
 مٿئين سڪ ساڌن جي شروعات جي وقت ۾ جيڪڏهن زهر
 جهڙو لڳندو هجي (پرهاد ڪي سوريءَ تي چاڙهيو ويو، مير
 ڪي زهر مليو. ڪبير چوي ٿو -
 ”سُڪيا سَبَ سنسار هئ، ڪاوي اؤر سووي ا دُڪيا داس ڪبير
 هئ، جاڳي اؤر رووي“ ته هاڻي زهر جهڙو پاسي ٿو، پر قل ۾
 امرت سمان آهي، امرت تَتَوَ ڪي ڏيارڻ وارو آهي. هاڻي آتم
 وشيڪ ٻُڌيءَ جي پرساد مان اُٿين ٿيل سڪ سانوڪ چيو ويو
 آهي. تيئن....

विषयेन्द्रियसंयोगाद्यत्तदग्रेऽमृतोपमम्।

परिणामे विषमिव तत्सुखं राजसं स्मृतम्॥३८॥

”وَشِييِنِدِرِيسَنِيوڱاڌِ يَتَدَ گَري مِرَتَوِپَمَمِرِ
 پَرِڱامي وَشِمَوَ تَتَسُڪِرِ راجَسِرِ سِمِرَتِرِ (۳۸)
 جيڪو سڪ وشي ۽ اندرين جي ميلاپ سان ٿئي ٿو، اهو
 جيتوڻيڪ پوڳڻ وقت امرت سمان لڳي ٿو، پر قل ۾ زهر سمان
 آهي، چاڪاڻ ته جنم مرتيو جو ڪارڻ آهي. هيءُ سڪ راجسي
 چيو ويو آهي. ۽

यदग्रे चानुबन्धे च सुखं मोहनमात्मनः।

निद्रालस्यप्रमादोत्थ तत्तामसमुदाहृतम्॥३९॥

”يَدَـڱَرِي چَانُـبَنـڌِي چَه سڪيرَ موھنماتِمَنَھ

نِڊرالسِيـڀِيـرَ ماڊوتِـتِـرَ تَتَامَـسَمُـدا هِرَتِـرَ “ (۳۹)

جو سڪه پيوڳه ڪال ۽ ڦل ۾ به آتما کي موھه ۾ وجهڻ وارو آهي، نند ”يانِشاسِرِوِڀوتاناير“ - جڳت جي رات ۾ بيهوش ڪرڻ وارو آهي، آلس ۽ اجايون چيشتائن سان اُنهن ٿيل هي سڪه تامس چيو ويو آهي.

هاڻي يوگيشور شري ڪرشن گڻن جي پهچ ٻڌائين ٿا، جي سڀ ڪنهن جي پٺيان لڳا پيا آهن-

न तदस्ति पृथिव्यां वा दिवि देवेषु वा पुनः।

सत्त्वं प्रकृतिजैर्मुक्तं यदेभिः स्यात्त्रिभिर्गुणैः॥४०॥

”نَه تَدَسـْتِي پَرِـثِـوِيـاِ ۾ وَاڊو دِيوِيـشُو وَاڀَنَھ

سَتِـوِيـرَ پَرِـڪَرِـتِـيـجَـئِـرَ مُـڪـتِـرَ يَدِـيـهَ سِـيـاـتِـرِـپِـرَ گُـڻِـهَ
(۴۰)

ارجن! پرتويءَ ۾، سرڳهه ۾ يا ديوتائن ۾ اهڙو ڪوئي به پراڻي نه آهي، جو پرڪرتيءَ مان اٿين ٿيل ٿن گڻن کان رهت هجي. ارڻات برهما کان وٺي ڪيٽ، پتنڱه يا ونماتر جڳت ڪڻ پنگر، مرڻ-جيئڻ وارو آهي ٽنهي گڻن جي انترگت آهي ارڻات ديوتا به ٽنهي گڻن جي انترگت آهي ارڻات ديوتا به ٽنهي گڻن جا وڪار آهن، ناسونت آهن.

هتي ٻاهرين ديوتائن کي يوگيشور چوٿون پيرو آندو آهي. اڌياڻ ستون، ناٿون، سترهون ۽ هتي ارڙهين اڌياڻ ۾. ان سڀ جو هڪ ئي ارت آهي ته ديوتائون ٿن گڻن جي انترگت آهن. جيڪو انهن جو پڇن ڪري ٿو، ناس ٿيڻ واري جي پوڄا ٿو

ڪري .

پاڳوت جي بڻي سڪند ۾ مهرشي سڪديو ۽ پريڪشت جو مشهور وياڪيان آهي. جنهن ۾ اُپديش ڏيندي هو چون ٿا ته استري پرش ۾ پريس جي لاءِ شڪر-پاروتي جي، صحت لاءِ اشوني ڪمارن جي، سوپ لاءِ اندر جي ۽ ڌن جي لاءِ ڪبير جي پوڄا ڪريو. ان طرح جدا جدا ڪامنائن جو ذڪر ڪري انت ۾ بدائين ٿا ۽ نرنڻ ڏين ٿا ته سمپورڻ ڪامنائن جي پورتيءَ ۽ موڪش جي لاءِ فقط هڪ نارائڻ جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. ”تلسي مولهن سينچئي قولم ڦلئي اگهائي.“ ائين سَروباپڪ پريوءَ جو سمرڻ ڪريو، جنهنجي پورتيءَ لاءِ سترگو جي شرڻ، نشڪپت پاؤ سان سوال ۽ شيوا هڪ ماتر اُپاءُ آهي

آسري ڏٺوي سمپد انتهڪرڻ جون به ورتيون آهن. جنهن ۾ ڏٺوي سمپد پرم ديو پرماتما جو دويه درشن ڪرائي ٿي. ان ڪري ڏٺوي چئي وڃي ٿي، پر اها به ٽن گڻن جي انترگت ٿي آهي. گڻ شانت ٿيڻ کانپوءِ انهن جي به شانت ٿي وڃي ٿي. تنهن کان پوءِ ان آتم ترپت يوگي جي لاءِ ڪوبه ڪرتوبه باقي نٿو رهي. هاڻي پرستت آهي پنيان کان شروع ٿيل ورڻ-ويوستا. ورڻ جنم پرڏان آهي يا ڪرمن سان پاڻڻ واري انتهڪرڻ جي يوگيتا جو نالو آهي؟ ان تي ڏسون

ब्राह्मणक्षत्रियविशां शूद्राणां च परन्तप।

कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः॥४१॥

”پراهمڻ ڪشٽيريوشار شوڊراڻا ۾ چه پرنٽپ ڪرماڻي پزوڀڪناني سو پاؤ پريوٽير گڻيهم“ (۴۱) هي پرنٽپ! برهمڻ، ڪتري، وڻس ۽ شوڊرن جا ڪم سپاءُ کان اُٿن گڻن دواران ورهايا ويا آهن. سپاءُ ۾ ساتوڪ گڻ هوندا

تہ توهان ۾ نرملتا هوندي، ڏيان-سماديءَ جي سمرتي هوندي. تامسي گڻ هوندو تہ آلس، ننڊ، چڪون ۽ بي پرواهيون هونديون. انهي سطح تي ئي توهان کان ڪرم بہ ٿيندا. جنهن گڻ ڪاريہ ۾ اچي ٿو، اُهوئي توهانجو وَرڻُ آهي، سو روپ آهي. اهڙي نموني اڌ ساتوڪ اڌ راجس مان هڪ ڪلاس ڪٿريءَ جو آهي ۽ اڌ کان گهٽ تامس ۽ خاص راجس سان بڻي درجي جا وڻشيہ آهي.

هن سوال کي يوگيشور شري ڪرشن هتي چوٿون پيرو ورتو آهي. اڌياءَ بڻين ۾ انهن چار وَرڻن مان هڪ ڪٿري جو نالو ورتو تہ ڪٿريءَ لاءِ يڌ ڪانسواءِ ڪوئي رستو ڪونهي. تئين اڌياءَ ۾ هنن چيو تہ درٻل گڻن واري لاءِ بہ هنجي سپاءَ مان اتپن يوگ بيتا جي انوسار ڌرم ۾ پرورت ٿيڻ، ان ۾ مري وڃڻ بہ پرم ڪلياڻ ڪارڪ آهي. ٻين جو نقل ڪرڻ ڏڪائيندڙ آهي. اڌياءَ چوٿين ۾ ٻڌايو تہ چار وَرڻن جي سرشتي مون ڪئي. تہ ڇا منشن کي چئن جاتين ۾ ورهائيو؟

چون ٿا-ن، ”گُڻڪَرمَ وِپاگَشَهه“ گڻن جي يوگيتا سان ڪرم کي چئن ڏاڪن ۾ ورهائيو. هتي ”گڻ ڪَرمَ وِپاگَشَهه“ گڻن جي يوگيتا سان ڪرم کي چئن ڏاڪن ۾ ورهائيو. هتي گڻ هڪ ماپ آهي، ان جي دواران ماپي ڪرم ڪرڻ چي سمرتي کي چئن پاڻن ۾ ورهائيو.

شري ڪرشن جي شبدن ۾ ڪرم ئي فقط آتم پرش جي پراپتي جي ڪريا آهي. ايشورپراپتي جو آچرڻ آراڏنا آهي، جنهن جي شروعات ماتر هڪ اِشت ۾ شرڏا سان آهي، هن يگيارت ڪرم کي پاڻن ۾ ورهائيو. هاڻي ڪيئن سمجهون تہ اسان ۾ ڪهڙا گڻ آهن ۽ ڪهڙي درجي جي جا آهن؟ ان لاءِ

هتي چون ٿا.

शमो दमस्तपः शौचं क्षान्तिरार्जवमेव च।

ज्ञानं विज्ञानमास्तिक्यं ब्रह्मकर्म स्वभावजम्॥४२॥

”شَمودَمَسْتِپَه شَؤچَہِ کِشَانتِپِرَارِ جَو مِیَو چَہ

گِیَانِہِرِ وِگِیَانِمَا سِتَکِیَہِرِ بِرَهْمَکَرَمَ سَوِپَاوَجِہِرِ (۴۲)

من جو شمن، اندرين جو دمن، پورڻ پوترتا، من. واڻي ۽ شيرير کي اِشت ڏانهن تپائڻ، ڪميا پاڻ، من اندرين ۽ شيرير کي سدائين سرلتا، آستڪ ٻڌي معنيٰ هڪ اِشت ۾ سچو صدق، ۽ بيان ارثاٽ پرماتما جي ڄاڻ ۾ تيزفهمي، وگيان ارثاٽ پرماتما جي ڄاڻ ۾ تيز فهمي، وگيان ارثاٽ پرماتما سان ملڻ وارن اُديشن جي جاڳرتي ۽ اُن جي انوسار هلڻ جي سگهه، هي سڀ سپاءَ مان اتپن ٿيل براهمن جا ڪرم آهن ارثاٽ جڏهن سپاءَ ۾ اِهي لياقتون پاتيون وڃن، ڪرم ڌاروا هڪ ٿي سپاءَ ۾ ڀلجي وڃي ته اهو برهمڻ درجي جو ڪرتا آهي. ۽ تيئن

शौर्य तेजो धृतिर्दाक्ष्यं युद्धे चाप्यपलायनम्।

दानमीश्वरभावश्च क्षात्रं कर्म स्वभावजम्॥४३॥

”شَؤرِہِرِ ڌَرِتِرِ دَاکِشِہِرِ ڀُڌِہِ چَاپِہِ پِلَاہِنِہِرِ

دَانَمِہِ شَوُرَ پَاوِشِچَہِ کِشَاتِرِہِرِ ڪَرَمَ سَوِپَاوَجِہِرِ (۴۳)

سورويرتا، ايشوريه تيج جو ملڻ، ڌيرج، چننن ۾ ڏڪشتا ارثاٽ ”ڪَرَمَسُوڪُوَشَلِہِرِ“ ڪرم ڪرڻ ۾ هوشيارِي پرڪرتي جي سنگهرش کان نه پڇڻ جو سپاءَ، دان ارثاٽ سپڪجه سمرپڻ ڪرڻ، سيني پاونائن ۾ سوامي پاڻ ارثاٽ ايشور پاڻ. هي سڀ ڪتري جي ”سَوِپَاوَجِہِرِ“ سپاءَ ۾ اِهي لياقتون پاتيون وڃن ٿيون ته اهو ڪرتا ڪتري آهي. هاڻي بيان آهي، وڻشيه ۽ شودر جو سوروڀ-

कृषिगौरक्ष्यवाणिज्यं वैश्यकर्म स्वभावजम्।

परिचर्यात्मकं कर्म शूद्रस्यापि स्वभावजम्॥४४॥

”کِرشِي شَتَوَر کَشِيوَاڙِي جِي سِر وَدَشِي کَرَم سَوِيَا وَجِر

پَرِي چَارِيَا تَم کَر کَرَم شُو دَر سِيَا پِي سَوِيَا وَجِر (۱۴۴)

کِرشِي (کيتي)، گتو رکشا ۽ واپار وئشیر جي سپاء جا کرم آهن گتو پالن ٿي ڇو؟ ڍڳي کي ماري ڇڏين؟ اهڙو ڪجهه ڪونهي، شودر ويدڪ واڱمير ۾ ”گو“ شبد انتھڪرڻ ۽ اندرِين لاءِ پَرچلت هو. گو-رکشا جو ارت آهي، اندرين رکشا. وويڪ ويراڳ، شهر، دَمَ جي دواران اندريون سوگهيون ۽ مضبوط ٿين ٿيون ۽ ڪام، ڪروڙ، لوپ، موھ جي دواران وراهجي ٿيون وڃن. هيڻيون ٿي ٿيون وڃن. آتمڪ سمپتي ٿي اسٽر سمپتي آهي. هي اسانجو نچ ڏن آهي، جو هڪ ڀيرو ساٿ ٿي وڃي ته سدائين ساٿ ڏئي ٿو. پر ڪرتيءَ جي کت پت مان انهن جو آهستي آهستي گڏ ڪرڻ واپار آهي) کيتي؟ شير ٿي هڪ کيتر آهي، ان جي اندر پوکيل بچ ارتات سنسڪار جي روپ ۾ پلو برو جمي ٿو. ارجن! هن نشڪار کرم ۾ بچ ارتات آرڻپ جو ناس نٿو ٿئي (انهن مان کرم) پرم تَتَوَ جي چنتن جو جيڪو بچ هن کيتر ۾ پيو آهي، اُن کي بچائي رکندي ان ۾ اچڻ وارن وڃائي وڪارن کي ڪيندو وڃڻ کيتي آهي.

कृषि निरावहि चतुर किसानाना ।

जिमि बुध तजहिं मोह मद माना । (मानस, ४/१४/८)

کِرشِي نِراوهِنِ چَتُر ڪِسانا

جِي ڀَد تَجِهِن موھ مَد مانا (مانس ۴-۱۴-۸)

اهڙي طرح اندرين جو بچاءُ ۽ پر ڪرتي جي جڳھڙن کان

بچائڻ آتمڪ سمپتي کي گڏ ڪرڻ ۽ ان کيتر ۾ پرم تَتَوَ جي

ڇنٽن جي سنڀال - اھو وڻشيہ درجي جو ڪرم آھي .
 شري ڪرشن جو انوسار ”يگيششنا شنهہ“ پورتي ڪال
 ۾ يگيه جنهن کي ڏئي ٿو، هو آهي پورو برهر ان جو پاڻ
 ڪرڻ وارا سنت جن سڀني پاڻن کان چٽي وڃن ٿا ۽ ان جو
 آهستي آهستي ڇنٽن-ڪريا سان ٻج لڳائڻ جو ڪم ٿئي ٿو.
 انجو بچاءُ کيتي آهي. ويدڪ شاسترن ۾ ان جو ارت آهي
 پر ماتما، پر ماتما ٿي هڪڙو ڪاڌي-ڪائڻ جي ڪريا آهي،
 ان آهي. ڇنٽن جي پورتي ڪال ۾ هيءُ آتما پوري طرح
 تربت ٿي وڃي ٿو، وري ڪڏهن اترپت نٿو ٿئي، آواگمن
 ۾ نٿي اچي. هن ان جي ٻج کي جمائيندي اڳيان وڌڻ
 ڪرشي (کيتي) آهي.

پاڻ کان انٽيءَ واري اوسٽا وارا، پراپتي وارن گروجن جي
 شيوا ڪرڻ شودر درجي جو سپاءُ مطابق ڪرم آهي. شودر جو
 ارت نيچ نه پيءُ بنا نڀو آهي. نمائي درجي جو ساڌڪ ٿي
 شودر آهي، داخل ٿيڻ واري درجي جو اهو ساڌڪ شروعات کان
 ٿي شروع ڪري.

آهستي آهستي شيوا سان هن جي هردي ۾ انهن سنسڪارن
 جو سرجن ٿيندو ۽ نمبروار هلي هو وڻشيہ، ڪتري ۽ براهمن
 تائين دوري طئه ڪري ورڻن کي به پار ڪري برهر ۾ پرويش
 پائي ويندو سپاءُ بدلجندڙ آهي. سپاءُ جي پريورتن سان ورڻ -
 پريورتن ٿي وڃي ٿو. حقيقت ۾ هي ورڻ، تمام اتر، اتر،
 مڌير ۽ نشڪرشت چار اوسٽائون آهن، ڪرم پت تي هلڻ وارن
 ساڌڪن جون اوڇيون-هينيون چار ڏاڪڻيون آهن ڪرم هڪ
 ٿي آهي، نيٽ (مقرر) ڪرم. شري ڪرشن چون ٿا ته مشهوري
 حاصل ڪرڻ جو هيءُ ٿي هڪ رستو آهي ته سپاءُ ۾ جهڙي يوءَ

يثارث گيتا : شريمڊ ڀڳود گيتا

بيتا آهي، اُتان ئي لڳون. هن کي ڏسو-

स्वे स्वे कर्मण्यभिरतं संसिद्धिं लभते नरः।

स्वकर्मनिरतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु॥४५॥

”سوي سوي ڪرم ڪرڻ پير تير سنسڌير لپتِي نرڪه
سَوڪرمَنيرَ تَه سِڌير يِثاَوَندي تِچُنُ (۴۵)

پنهنجي پنهنجي سپاءَ ۾ هئڻ واري يوگيتا جي انوسار ڪرم ۾ لڳل منش ”سنسڌير“ ڀڳوت پراپتي روپي ڀرم سڌيءَ کي پراپت ٿئي ٿو. پهرين به چئي آيا آهن. هن ڪرم کي ڪري تون ڀرم سڌيءَ کي پراپت ٿيندين.

ڪهڙو ڪرم ڪري؟ ارجن! تون شاستروڌيءَ جا نرڌارت ڪرم، يگيارڻ ڪرم ڪر. هاڻي سَوڪرم ڪرڻ جي بل جي انوسار ڪرم ۾ لڳل منش ڀرم سڌيءَ کي ڪهڙي پرڪار پراپت ٿئي ٿو، اها وڌي تون مونکان ٻڌڻ-ڌيان ڏيو-

यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वभिदं ततम्।

स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः॥४६॥

”يَتَه پوروتير پوٽانام بين سرَوَمَدِير تَتِير ا
سَوڪرمَٹا تَمِپِيچِرِي سِڌير وَندتيمانوَهه ا (۴۶)

جنهن پرماتما کان سڀني پوتن جي اُتپتِي ٿي آهي، جنهن سان هي سمپورڻ جڳت وياپت آهي، ان پرميشور کي ”سَوڪرمَٹا“ پنهنجي سپاءَ کان اُتپن ٿيل ڪرم جي دواران پوڄا ڪري منش ڀرم سڌيءَ کي پراپت ٿيندو آهي. هاڻي پرماتما جي پاونا ۽ پرماتما جو سڀني انگن سان پوڄا ڏاڪو ڏاڪو ڪري هلڻ ضروري آهي. جيئن ڪوئي وڏي درجي ۾ ويهي وڃي ته ننڍو درجو به وڃائي وهندو، وڏو درجو ته ملندو ئي ڪونه. هاڻي هن ڪرم پت تي ڏاڪو ڏاڪو ڪري هلڻ جو

وڌان آهي. جيئن ۶-۱۸ ۾. ان تي وري زور ڏيئي چون ٿا ته توهين پلي ڪڍي ٿوري سماجھ وارا هجو، اُتان شروعات ڪريو. اها وڌي آهي، اهو ئي طريقو آهي - پرمانما جي لاءِ سمرپڻ.

श्रेयान्स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्वनुष्ठितात्।

स्वभावनियतं कर्म कुर्वन्नाप्रोति किल्बिषम्॥४७॥

”شَريِمانِيسُوڌَرْمو وَوُكُتْمَه پَزَدَر مَاتِسُونُو شِنَتَات

سَوِپَاوَنِيَتِيَر ڪَرَم ڪَرُونَا پِنوتِي ڪَلْبَشِيَر (۴۷)

چڱي طرح شروع ڪندي بئي جي ڌرم کان گُٺ رھت به پنھنجو ڌرم ۾ ڪلياڻڪاري آھي. ”سَوِپَاوَنِيَتِيَر“ سپاءَ کان نردارت ڪيل، ڪرم ڪندي ڪندي منس پاپ ارتات آواگمن کي پراپت نٿو ٿئي. گھڻو ڪري ساڌڪن کي خفخاني ٿيڻ لڳندي آھي ته اسين شيوا ڪندا ئي رھندا سين. هو ته ڌيان ۾ اسٽت آھن. سنن گُٺن جي ڪري سندن سمنان آھي. توت هو نقل ڪرڻ لڳندا آھن. شري ڪرشن جي انوسار نقل يا حسد مان ڪجهه ملندو ڪونه. پنھنجي سپاءَ سان ڪرم ڪرڻ جي بل جي انوسار ڪرم ڪري ئي ڪو مشهوري پائي ٿو. چڏڻ سان نه.

सहजं कर्म कौन्तेय सदोषमपि न त्यजेत्।

सर्वारम्भा हि दोषेण धूमेनाग्निरिवावृत्ताः॥४८॥

”سَهَجِيَر ڪَرَم ڪَوُنْتِيَه سَدوشمِپِي نَه تِيَجِيَتِ

سَرَوَاَرَمِيَاهِي دوشِيَن ڌَوَمِيْنَا ڳِنِرِ وَاوَرِتَاڪَه (۴۸)

ڪونتيه! عيبن سان پريل (گھت سماجھ اوستا وارو سڏ آهي ته دوش گھڻا آهن. اهڙو دوش يڪت کي به) سَهَج ڪرم کي تياڳڻ نه ڪبي، ڇاڪاڻ ته دونهين سان اڳني جي سامهون

سڀيئي ڪرم ڪنهن نه ڪنهن دوش سان گھيريل آهن. برھمڻ درجي ئي سھين، ڪرم ته ڪرڻو پوي ٿو. اسٽئي نه ملي، تيستائين دوش ظاهر آهن. پرڪرتيءَ جو پردو ظاهر آھي. دوشن جو انت اُتي ٿيندو، جتي برھمڻ درجي جا ڪرم بہ برھمڻ ۾ پرويش سان گڏ لين ٿي وڃن ٿا. اُن پراپتي وارن جا لڪشڻ ڇا آهن. جتي ڪرم سان ڪو پريوڃن ئي نٿو رھجي وڃي.

असक्तबुद्धिः सर्वत्र जितात्मा विगतस्पृहाः।

नैष्कर्म्यासिद्धिं परमां सत्र्यासेनाधिगच्छति॥४९॥

”آسڪتبد يھم سَرَوَتَرَجَتاِتما وَگَتَسِپِرِ ھمھ

نَئِيشِڪَرِ مِيسِڌِرِ پَرَمائِ سَنِياسِنائِ گِچِتي (۴۹)

سڀ ڪنهن آسڪي (موھ) کان رھت ٻڏي ۽ وارو ڪامنا کان بلڪل رھت جيتيل انتھڪرڻ وارو پرش ”سنياسناڻر“ سڀ خراب عادتون ڇڏڻ جي اوستا ۾ پرڻ نئيشڪريه جي سڌي کي پراپت ٿئي ٿو. هتي سنياس ۽ پرڻ نئيشڪريه سڌي ساڳي آھي. هتي سانڪيه يوگي اُتي ئي پھچي ٿو، جتي نه نشڪام ڪرم يوگي. اھو پائڻ ٻنھي مارگن لاءِ سمان آھي. ھاڻي پَرَم نَئِيشِڪَرِ مِيسِڌِرِ سڌيءَ کي پراپت ٿيل پرش جيئن کي پراپت ٿئي ٿو. اُن جو ٿوري ۾ چترڻ ڪن ٿا.

सिद्धिं प्राप्तो यथा ब्रह्म तथाप्रोति निबोध मे।

समासेनैव कौन्तेय निष्ठा ज्ञानस्य या परा॥५०॥

”سڌِرِ پراپتو يٿا برھم تٿا پِنوتِي نِبُوڌ مي

ساماسينئيو ڪوئنئيم نِشنا گيانسيه يا پرا (۵۰)

ڪوئنئيم ! جا گيان جي پرينشتا آھي، چوت آھي، مٿي آھي، اُن پرڻ سڌي کي پراپت ٿيل پرش جن برھم کي پراپت

ٿئي ٿو، اُن وڌيءَ، اُن طريقي کي تون مونکان ٿوري ۾
جاڻي وٺ. اڳئين شلوڪ ۾ اُهاڻي وڌي ٻڌائي رهيا آهن،
ڌيان ڏيو.

बुद्ध्या विशुद्ध्या युक्तो धृत्यात्मानं नियम्य च।
शब्दादीन्विषयांस्त्यक्त्वा रागद्वेषी व्युदस्य च॥५१॥
विविक्तसेवी लघ्वाशी तयवाक्कायमानसः।
ध्यानयोगपरो नित्यं वैराग्यं समुपाश्रितः॥५२॥

” ٻُڌَ يا و شُدَّ يا يُڪتو ڌر تياتمانَ نيَمِيهَ چَه ا
شَبدا دِينو شِبانَسْتِيڪِتوا راڱدوِيشَتو وِڏ سِي چَه “ (۵۱)
” وِوڪتسيهوي لَگهه واشِي يَتواڪڪا يمانَسَه ا
ڌيانِيوگَپرو نِتِيپر وِراڱِيه سَمپاشِرَتَهه “ (۵۲)
ارجن ! خاص روپ سان ٻُڌ شُد سان مليل، ايڪانت ۽ شپ
ديش جو سيون ڪرڻ وارو، ساڌنا ۾ جيترو سهاڪ هجو اوترو
ٿي آهار ڪرڻ وارو، جيتيل من، واڻي ۽ سربروارو، دري ويراڱه
کي چڱي طرح پراپت ٿيل پرش هميشه ڌيان يوگه ۾ قربان ٿيل
۽ اهڙي ڌارڻا سان مليل ارڻات ان سڀ کي ڌارڻ ڪرڻ وارو ۽
انتهڪرڻ کي وس ۾ ڪري شبد وغيره وشين کي تياڱي، راڱه
دوِيش کي نشت ڪري - ۽

अहङ्कारं बलं दर्पं कामं क्रोधं परिग्रहम्।

विमुच्य निर्ममः शान्तो ब्रह्मभूयाय कल्पते॥५३॥

” اَهَنڪارِمْ بَلِمْ دَرِپَپر ڪامَپر ڪروڌَپر پَرِيگرَهَپر
وَمُچِيه نِر مَمَهه شانِتو بَرَهَمِيوُ يايَه ڪَلِپَتِي “ (۵۳)
اهنڪار، بل، گهمند، ڪام، ڪروڌ، باهريون شيون ۽ اندرئين
جي چننن کي تياڱي، ممتا رهن، شانت انتهڪرڻ ٿيل
پرش پر برهر سان گڏجي ايڪي پاؤ جي لاءِ يوگيه ٿيندو آهي

اڳيان ڏسون -

ब्रह्मभूतः प्रसन्नात्मा न शोचति न काङ्क्षति।

समः सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते पराम्॥५४॥

”برههه پوتنهه پر سنا تها نه شوچتني نه كانگهشتني
سمهه سروي شو پوتيشو مهه پيكتير لپتني پرام (۵۴)
برههه سان ايگي پاوهه هئنهه جي يوهگيتا وارو اهو پرسن
چت پرش نه ته کنهن وستوهه لاهه شوک کري ته ۽ نه کنهن
جي تمنا، اچا ئي کري ته. سيني پوتن پر سر پاوهه اهو پيگتي
جي چوئيءَ تي آهي. پيگتي پنهنجو قل ڏيڻ جي استتي پر
آهي، جتي برههه پر پرويش ملي ته - هاڻي

भक्त्या मामभिजानाति यावान्यश्चास्मि तत्त्वतः।

ततो मां तत्त्वतो ज्ञात्वा विशते मदनन्तरम्॥५५॥

”پيگتيا مامپيجاناتي ياونهيشچاسمي تتوهه تهه
تتو مام تتوهه تو گياتوا وشتي تندنترم (۵۵)
ان پرابهگتيءَ جي دواران هو مونکي تتوهه سان چهيءَ طرح
چاڻن ٿا. اهو تتوهه آهي چا؟ مان جو ۽ جنهن پرياهه وارو آهيان،
اجر امر-پوتر شپ جن الوک گتدرمن وارو آهيان، انکي چاڻن
ٿا ۽ منهنجي تتوهه کي چاڻي هکدر ئي مون پر پرويش کري
وڃي ته. پراپتي کال پر ته بههوان ڏسڻ پر اچي ته ۽ پراپتي کان
نيک پوهه انهي ئي پل پنهنجي ئي آتمهه سروپ کي ان ايشوري
گڻ ڌرمهه سان مليل پائي ته ته آتما هي اجر، امر، پوتر،
ظاهرنه، لکل ۽ سناتن آهي،

بههه اڏيههه پر يوهگيشور چيو هو- آتما ئي ستيهه آهي، سناتن
آهي، لکل ۽ امرت سوروهه آهي، پر انهن ويوتين سان پريل
آتما کي فقط تتوهه درشين ڏنو. هاڻي سوال سپاويک آهي، ته

حقيقت ۾ تَتَوَ درشتا آهي ڇا؟ گهڻا ماڻهو پنج تَتَوَ پنڄويهن تَتَوَن دماغي ڳڻپ ڪرڻ لڳن ٿا، پر اُن تي شري ڪرشن هن ارڙهين اڌياڻ ۾ فيصلو ڏنو آهي ته پرم تَتَوَ آهي پرماتما . جو اُن کي ڄاڻي ٿو، اُهوئي تَتَوَ درشي آهي. هاڻي جيڪڏهن توهان کي تَتَوَ جي چاهه آهي ته پڇڻ ۽ چئڻ ضروري آهي. هتي سلوڪ اُٿونجا هيئن کان پنڄونجا هه تائين يوگيشور ڪرشن صاف ڪيو آهي ته سنڀاس مارگه ۾ به ڪم ڪرڻو آهي. هنن چيو ”سنڀاسين“ سنڀاس دواران (مطلب ته گيان يوگه جي دواران) ڪرم ڪندي ڪندي اڇا کان رهت ، آسڪتيءَ (موهه) کان رهت ۽ شڌ انتهڪرڻ کي جيتڻ وارا پرش جهڙي طرح نشڪام ڪرم جي سڌيءَ کي پراپت ٿين ٿا، اُن کي ٿوري ۾ ٻڌائيندس. اهنڪار، بل، گهمند، ڪام ڪروڌ مد موهه وغيره پرڪرتيءَ جا ڪيرائڻ وارا وڪار جڏهن سڀ طرح شانت ٿي وڃن ٿا ۽ وويڪ، ويراڳه، شمر، دم. ايڪانت ۾ رهڻ، ڌيان وغيره برهم ۾ پرويش ڏيارڻ واريون يوگينائون جڏهن پوري طرح رچي راس ٿين ٿيون، اُن وقت هو برهم کي ڄاڻڻ يوگيه ٿيندو آهي. اُن يوگيتا جو نالو آهي پرا پڳتي. ان يوگيتا دواران هو تَتَوَ کي ڄاڻي ٿو. تَتَوَ آهي ڇا؟ مونکي ڄاڻي ٿو. پڳهوان جيڪو آهي، جن وپوتين سان پيريل آهي اُن کي ڄاڻي ٿو ۽ مونکي ڄاڻي هڪدم مون ۾ اسٽت ٿي وڃي ٿو. ارتات برهم، تَتَوَ، ايشور پرماتما ۽ آتما سڀ هڪ ٻئي جهڙا آهن، ساڳيا آهن. هڪ جي ڄاڻڻ سان سڀني جي ڄاڻ ٿي وڃي ٿي. هيءَ پرم سڌي، پرم گت ۽ پرم ڌام به آهي.

هاڻي گيتا جو دريڊ وشواس آهي ته سنڀاس ۽ نشڪام ڪرم يوگه ٻنهي حالتن ۾ پرم نشڪريه سڌيءَ کي پاڻ لاءِ نيت

ڪرم (چنتن) تمام ضروري.
 هيلنائين تو سنيا سي جي لاءِ پڇن چنتن تي زور ڏنو ۽
 هاڻي سمريڻ چئي اُنهي وارتا کي نشڪام ڪرم يوگي جي
 لاءِ به چون ٿا.

कर्वकर्माण्यपि सदा कुर्वाणो मद्व्यपाश्रयः।

मत्प्रसादादवापोति शाश्वतं पदमव्ययम्॥५६॥

”سرو ڪرماڻي پي سدا ڪرواڻو مڊوڻيا شريهه

متپر ساداڻ واپنوتي شاشوتپر پڊ موڻيهه (۵۶)

مونتي پورو پرسو رکندڙ پرش سمپورڻ ڪرمن کي سدا
 ڪندي، ذري ماتر به گهٽتائي نه رکي ڪندي منهنجي ڪرپا-
 مهر سان پوتر، اونا شي پرم پڊ کي پراپت ٿئي ٿو. ڪرم اهو
 ئي آهي. مقرر ڪرم چنتن يگيه جي پرڪريا. پورڻ يوگيشور
 سنگرو جي آسري ساڌڪ انهنجي-ڪرپا-مهر کي جلد ئي پائي
 وٺي ٿو. هاڻي ان کي پاڻ لاءِ پورڻ سمريڻ ضروري آهي.

चेतसा सर्वकर्माणि मयि सत्र्यस्य मत्परः।

बुद्धियोगमुपाश्रित्य मच्चित्तः सततं भव॥५७॥

”چيتسا سرو ڪرماڻي ميه سننيسيه متپر هه

بڏيو گمپا شرتيه مچچتهه ستتهه پوهه (۵۷)

هاڻي ارجن! سمپورڻ ڪرمن کي (جيترو توکان ٿي سگهي
 ٿو) من سان مونکي ارپڻ ڪري، پنهنجي پروسني نه بلڪ مونکي
 سمريڻ ڪري، منهنجي آسري ٿيل ٻڏي يوگه معنيٰ يوگه جي
 ٻڏيءَ جو آسرو وٺي هميشه مون ۾ چت لڳاءِ. يوگ هڪ ئي
 آهي، جو سڀني ڏکن ڪشتن جو انت ڪرڻ وارو آهي ۽ پرم
 تتو پرماتما ۾ پرويش ڏيارڻ وارو آهي. هن جي ڪرپا به هڪ
 ئي آهي - يگيه جي پرڪريا، جا من توڙي اندرين جي سنجه،

سواس-پساهم توڙي ڏيان وغيره تي آڏارت آهي. جنهنجو
 قل به هڪ ئي آهي - ”يانتي برهم سناننير“ ان تي اڳيان
 چون ٿا:-

मच्चित्तः सर्वदुर्गाणि मत्प्रसादात्तरिष्यसि।

अथ चेत्त्वमहङ्कारान्न श्रोष्यसि विनङ्क्ष्यसि॥५८॥

”مچيتتھم سرو ڏرنگي متپر سادا تتريشيسي

آت چيتو مهنڪاران شرو شيس ونڱيشيسي (۵۸)

ان طرح مون پر سڌائين ڇت لڳائڻ وارو ٿي منهنجي
 ڪرپا سان من ۽ اندرين کي سمپورڻ پڪڙڻ جي وري وري
 ڪوشش ڪرڻ سان تري ويندين ”اندرينهم دوار جهرو ڪا نانا
 تنهن تنهن سر بئي ڪر ٿاتا آوت ديڪهه وشيه بياري آتي
 هڪ ديهن ڪپات اڱهاري“ اهي ئي اشپ اڪيون آهن.
 منهنجي ڪرپا سان تون انهن رنڊڪن تي حملو ڪري پارتي
 ويندين، پر جيڪڏهن اهنڪار جي ڪري منهنجي وچن کي
 نه ٻڌندين، ته ناس ٿي ويندين، پرمارت کان پري ٿي ويندين.
 وري ان تي زور ڏيئي چون ٿا.

यदहङ्कारमाश्रित्य न योत्स्य इति मन्यसे।

मिथ्यैष व्यवसायस्ते प्रकृतिस्त्वां नियोक्ष्यति॥५९॥

”يد هنڪار ماشرتيه نه يوتسيه اتي منيسي

ميتشيش ويوسا يستي پر ڪرتي ستوا پر نيوكشيه (۵۹)

جي تون اهنڪار جو آسرو وٺي ائين ٿو مڪين ته ڏي نه
 ڪندس، ته اهو تنهنجو نشچو مٿيا آهي، ڇاڪاڻ ته تنهنجو
 سپاءُ توکي زوريءَ ڏي لڳائي ڇڏيندو.

स्वभारजेन कौन्तेय निबद्धः स्वेन कर्मणा।

कर्तुं नैच्छसि यन्मोहात्करिष्यस्यवशोऽपि तत्॥६०॥

”سَوِيَا وَجِيَنَ كَوْنَتِيَمِ نَبَدَا هَ سَوِيَنَ كَرَمِثَا
 كَرِثَرِ نِيچَسِي يَنِمُو هَاتِي كَرِشِي سِيَوِشُو پِي تَتِ“ (٦٠)
 ڪوئنٽييم! موهه جي وس تون جنهن ڪرم کي نٿو ڪرڻ
 چاهين، ان کي به پنهنجي سپاءَ کان اُٿين ٿيل ڪرم سان ٻڌل
 هئڻ سبب ڀروس ٿي ڪندين. پر ڪرتي جي ٽڪراءَ کان نه
 ڀڄڻ جو تنهنجو ڪتري درجي جو سپاءَ توکي مجبور ٿي
 توکي ڪرم ۾ لڳائيندو. سوال پورو ٿيو. هاڻي اهو ايشور
 رهي ڪٿي ٿو؟ ان تي چوڻ ٿا

ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति।

भ्रामयन्सर्वभूतानि यन्त्रारूढानि मायया॥६१॥

”ايشور هه سَرَوَ پوٽانار ھرديشير جن تَشَنَتِي
 پرامين سَرَوَ پوٽانار ينتراروڙ هاني مَآيَا“ (٦١)
 ارجن! اهو ايشور جو سڀني پوت پراڻين جي هرديه ديش
 ۾ نواس ڪري ٿو. ايترو ويجهو آهي ته لوڪ ڄاڻن ڇو نه ٿا؟
 مايا روپي ينتر ۾ ڍڪيل هئڻ سبب سڀ لوڪ ڀرم جي وس ٿي
 چڪر لڳائي رهيا آهن، تنهن ڪري نٿا ڄاڻن. اهو ينتر وڏو
 شڪاري آهي، جو وڙ وڙ ناسونت شيرن ۾ گهمندو ٿو رهي. ته
 شرط ڪنهنجي وٺون؟

तमेव शरणं गच्छ सर्वभावेन भारत।

तत्प्रसादात्परं शान्तिं स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम्॥६२॥

”تَمِيَوَ شَرِثَرِ گَجَ سَرَوَ پاوين پارت
 تَتِيَرِ سَادَاتِ پَرَامِ شَانَتِيَرِ سَتَانِيَرِ پَرَاپِيَسِي شَاشَوَ تَرِ“ (٦٢)
 تنهن ڪري هي پارت! سمپورڻ پاؤ سان ان ايشور جي (جو
 هردي ديش ۾ براجمان آهي) انينيه شرن کي پراپت ٿي هن
 جي ڪرپا مهر سان تون ڀرم شانتِي، پوتر ڀرم ڌام کي پراپت

ٿيندين. هاڻي ڌيان ڪرڻو آهي ته هرديہ ديش ۾ ڪيون. اهو ڄاڻندي به مندر، مسجد، چرچ يا ٻئي هنڌ ڳولھڻ وقت برباد ڪرڻو آهي. ها! جيستائين ڄاڻ نه آهي تيستائين سوپاويڪ آهي. ايشور جو رهڻ جو اسٽان هرديہ آهي. پاڳوت جي چئن شلوڪن جي گيتا جو تاتپرچ به اهو آهي ته ائين ته مان هر هنڌ چئي ڪٿي آهيان، پر پراپت ٿيان ٿو هرديہ- ديش ۾ ڌيان ڪرڻ سان ئي.

इति ते ज्ञानमाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं मया।

विमृश्यैतदशेषेण यथेच्छसि तथा कुरु॥६३॥

”اِنِي نِي گِيانِما كِيانِئِرِ گُهيادِ گُهيائِرِمِ مِيَا

وِمِرِشِيئوتَدَ شيشِيئِ يَتِيئِچِسي تَتا كُرُو “ (۶۳)

اهڙيءَ طرح بس اينرو ئي ڳجهي کان ڳجهو ڳيان مون تنهنجي لاءِ چيو آهي. ان طريقي سان، وڌيءَ سان سمپورڻ روپ سان ويچار ڪر، پوءِ تون جيئن چاهين ٿو تيئن ڪر. ستيه اهو ئي آهي، پاڻ جو هنڌ اهو ئي آهي، پراپتيءَ جي، ڳولڻ جي جڳهه به اها ئي آهي پراپتيءَ جو مارڱ به اهو ئي آهي. پر هردي ۾ ويندو آهي ڏسڻ ۾ نٿو اچي، ان تي اڀاءُ ٻڌائين ٿا:-

सर्वगुह्यतमं भूयः शृणु मे परमं वचः।

इद्योऽसि मे दृढमिति ततो वक्ष्यामि ते हितम्॥६४॥

”سِرَ وَ گُمِيئَتَمِرِ پُو يَهَ شِرِطُو مِي پَرَمِرِ وَچَه

اِشْتوسي مِي دِرِئِمِئِي تَتو وِڪشِيامي تِي هِتِرِ (۶۴)

ارجن! سمپورڻ ڳجهي کان تمام ڳجهي رهسيه پيرل وچنن کي تون وري ٻُڌ (ٻُڌايا اٿم وري به ٻُڌ. ساڌڪ لاءِ اشت پرماتما) سدائين سڃاڻ به بينو آهي) چاڪاڻ ته تون تمام

منهنجو پيارو آهين، تنهنڪري ڀرم ڀلي وارا وڃن مان وري تنهنجي لاءِ چوندس - اهو آهي ڇا؟

मन्मना भव मद्भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु।

मामेवैष्यसि सत्य ते प्रतिजाने प्रियोऽसि मे॥६५॥

”مَنْمَنَا ڀَوَ مَدِ ڀِڪْتُو مَدِ ڀَاڇِي مَڀرِ نَمَسْڪَرُ

ماميوئي شيشي ستي ڀر تي ڀرتيڃاني ڀريوسيمي (۶۵) ارڃن ! تون مون ڀر تي (ڀئي ڪنهن ڀر نه) من وارو ٿي ۽ منهنجو انڀنڀيم ڀڳت ٿي ۽، منهنجي لاءِ پورڻ شرڏا وارو ٿي ۽ (منهنجي سمپرڻ ڀر تنهنجون اڪيون ڀريم ڀر ڀرڃي اڃن، مونڪي ٿي نمسڪار ڪر. ائين ڪرڻ سان تون مونڪي ٿي ڀراڀت ٿيندينين. اها مان تنهنجي لاءِ سڃي ڀرتڃيا ڪري چوان ٿو، ڇاڪاڻ ته تون مونڪي بيڪد پيارو آهين - اڳيان ٻڌائي آيل ايشور هرڊيه - ديش ڀر آهي، ان جي شرڻ ڀر وڃ. هتي چون ٿا منهنجي شرڻ ڀر اڃ - هي ۽ ڳجهي ڪان ڳجهو وڃن ٻڌي منهنجي شرڻ ڀر اڃ. حقيقت ڀر يوگيشور شري ڪرشن چوڻ ڇا ٿا چاهين؟ اهو ٿي ساڌڪ لاءِ سنڱروءَ جي شرڻ تمام ضروري آهي. شري ڪرشن ڀاڻ هڪ پورڻ يوگيشور هو. هاڻي سمپرڻ جي وڏي ٿا ٻڌائين ٿا.

सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज।

अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः॥६६॥

”سَرَوڌَرِ مَڀرِ ڀِرِ ٿِي ڃَه مَڀيڪَرِ شَرڱَرِ وِرڃ

آهڀر ٿو اَسَرَوڌَرِ ڀَڀِي ڀِيُو مَوڪشِ ڀِيَامِي مَڀ شَڇَه (۶۶)

سڀني ڌرمن کي تياڳي (معني) مان برهمڻ جو ڪرتا آهيان، يا شودر شريڻي جو ڪرتي آهيان، يا وڻشيه آهيان - انهي ويچار کي تياڳي) فقط هڪ منهنجي، صرف منهنجي شرڻ

ڪي پراپت ٿي ۽. مان توکي سڀني ڀاڻن کان مڪت ڪندس
- تون شوڪ نه ڪر.

انهن سڀني براهمن، ڪتري وغيره جو ڪوبه ويچار نه
ڪر (اهو به نه سوچ ته ان سلسلي ۾ مان ڪهڙي سطح تي
آهيان) جو هڪ ڇت من سان، پاڻ سان منهنجي شرن ۾
اچي وڃي ٿو، بنا اِشت (پرماتما) جي ڪنهنڪي به نٿو
ڏسي، اُن جي نمبروار، سلسلي وار ورٿن جي بدل-بدل
اُٿان ۽ سڀني ڀاڻن کان نورتي (موڪش) جي جوابداري هو
اِشت ستڱرو پاڻ پنهنجي هٿن ۾ کڻي وٺي ٿو.

هر هڪ مها پرش ائين ئي چيو آهي. شاستر جڏهن
لکجن ٿا ته لڳندو آهي ته هيءُ سڀني جي لاءِ آهي، حقيقت
۾ اهو شرڏاوان لاءِ ئي آهي. ارجن اڌڪاري هو، هاڻي اُن
تي زور ڏيئي چيو. هاڻي يوگيشور پاڻ فيصلو ڏين ٿا ته
اُنجو اڌڪاري ڪير آهن؟

इदं ते नातपस्काय नाभक्ताय कदाचन।

न चाशुश्रूषवे वाच्यं न च मां योऽभ्यसूयति॥६७॥

”اڌر تي نا تپسڪايه نا ڀڪتايه ڪڏاچن

نه چاششرو شوپي واچيپر نه چ ماڻر يوپيسوئيتي (۶۷)

ارجن اهڙيءَ طرح تنهنجي ڀلي لاءِ چيل هيءَ گيتا جي
اُپديش ڪي ڪنهن به سميه ۾ ڀلجي به تپ رهن، ساڌنا رهن
منش ڪي نه چوڻ ڪپي ۽ نه ڀڳتي بنا منش ڪي ٻڌائڻ ڪپي، نه
اُن ڪي ٻڌائڻ جي جنهنڪي ٻڌڻ جي اچا نه هجي ۽ جيڪو
منهنجي ننڍا ڪري ٿو اهو دوش آهي، ڏوهه آهي، ان طرح
ڪوڙي آلوچنا، ڪري، اُنڪي به نه ٻڌائڻ گهرجي. مهاپرش
ئي ته هئا جن جي ويجهو ساراهه ڪرڻ وارن سان گڏ ڪپي

نندڪ به رهيا هوندا - انهن کي ته نه ٻڌائڻ کپي. پر سوال
شپاويڪ آهي؟ ته ٻڌايون ڪنهنڪي وڃي؟ ان تي ڏسون -

य इमं परमं गुह्यं मद्भक्तैष्वभिधास्यति।

भक्तिं मयि परां कृत्वा मामेवैष्यत्यसंशयः॥६८॥

”يَمَ اِمَرَ پَرَ مَرِ گُھِيئِرِ مَدِ پِڪَتِي شَو پِي ڏَا سِي تِي

پِڪَتِي مَيِي پَرَ اِرِ ڪِرَتَوَا ما مِي وِئِشِ تِي سَنَشِي هَھ (۶۸)

جيڪو منش منهنجي پرايڳتيءَ کي پراپت ڪري هن پر
رهسيه گيتا جي اُپديش کي منهنجي پڳتن کي ٻڌائيندو، اُهو
بنا ڪنهن شنڪا جي مونکي پراپت ٿيندو. مطلب ته اُهو پڳت
مونکي ٿي پائيندو، جيڪو ٻڌندو ڇاڪاڻ اُپديش کي چڱيءَ
طرح هردي ۾ گرهڻ ڪندو ته اُن تي هلندو ته پار پائي لهندو.
هاڻي اُن اُپديش ڪرڻا جي لاءِ چون ٿا:-

न च तस्मान्मनुष्येषु कश्चिन्मे प्रियकृतमः।

भविता न च मे तस्मादन्यः प्रियतरो भुवि॥६९॥

”نَهَ چَهَ تَسْمَانِ مَنُشِي شَو ڪَشِ چِنِ مِي پَرَ يِڪِرِ تَمَهَ

پَوِ تَا نَهَ چَهَ مِي تَسْمَا ڏِي هَھ پَرَ يِتَرَوِ پَوِي (۶۹)“

نه انهن کان وڌيڪ منهنجو پيارو ڪاريه ڪرڻ وارو منش
۾ ڪير آهي ۽ نه انهن کان وڌيڪ تمام پيارو هن پرڻويءَ تي
ڪو ٿيندو. ڪنهن کان؟ جيڪو منهنجي پڳتن ۾ منهنجو
اُپديش ڪندو ۽ انهن کي انهي راهه تي هلائيندو ڇاڪاڻ ته
ڪلياڻ جي اها ٿي پر ڌارا آهي، راج مارڱه آهي. هاڻي
ڏسون اڏيين (اڀياس)

अध्येष्यते च य इमं धर्म्यं संवादमावयोः।

ज्ञानयज्ञेन तेनाहमिष्टः स्यामिति मे मतिः॥७०॥

”آڏِي شِي تِي چَهَ يَمَ اِمَرَ سِنَوَا ڏَا مَوِي وَهَ

گِيَا نِي گِيِي نِ تِي نَا هَمِ شَتَهَ سِيَا مِ تِي مِي مِ تِي هَھ (۷۰)

جو پرش هن ڌرمميه اسان پنهي جو سنواد کي ”آڌيشيتي“ چڱيءَ عرح منن ڪندو، اُنجي دواران مان گُ بيان يگيه ۾ پوڄڻ يوگيه ٿيندس معنيٰ اهڙو يگيه جنهن جو ڦل گيان آهي، جنهنجو سورپ اڳڙ ٿي ٻڌايو ويو آهي جنهنجو ناتپرچ آهي - ساڪياتڪار سان ملڻ واري ڄاڻ، اهو منهنجو نشچل متو آهي.

श्रद्धावाननसूयश्च शृणुयादपि यो नरः।

सोऽपि मुक्तः शुभाल्लोकान्प्राप्नुयात्पुण्यकर्मणाम्॥७१॥

”شَرْدَا نَسُو يَشِچَ شَرِطُو يَادِپِي يُونَرَه

سوڀي مڪتھ شپانللهوڪانپراپنويا نپٽيڪرمٿام (۷۱)
 جيڪو پرش شردا سان پيريل ۽ حسد کان رهت ٿي رڳو ٻڌندو اهو به پاپن کان مڪت ٿي اُتر ڪرم ڪرڻ وارن جي سرپشت لوڪن کي پراپت ٿيندو. ارڻات ڪندي به پار نه لڳي ته ٻڌندو رهي، اُتر لوڪ تڏهن به آهي، ڇاڪاڻ ته هو ڇت ۾ اُنهن اُپديشن کي گرهڻ نه ڪري ٿو. هتي سنهن کان ايڪهتر تائين پنجن سلوڪن ۾ ڀڳوان شري ڪرشن اهو ٻڌايو ته گيتا جو اڀديش بنا اڌڪارين کي نه ٻڌائڻ گهرجي؛ ڇاڪاڻ جيڪو شرداوان آهي اُن کي ضرور ٻڌائڻ گهرجي، جيڪو ٻڌندو اهو ڀڳت مونکي پراپت ٿيندو، ڇاڪاڻ ته تمام ڳجهي ڪٿا ٻڌي جو پرش اُن تي هلڻ لڳي ٿو. جو ڀڳتن کي ٻڌائيندو، اُن کان وڌيڪ پيارو چوڻ وارو منهنجو ڪوئي ڪونهي. اڀياس ڪندو، ان دواران ٿي گيان سان پوڄيو ويندس. يگيه جو ڦل ٿي گيان آهي. جو گيتا جي انوسار ڪرم ڪرڻ ۾ اسمرت آهي، پر شردا سان ٻڌندو، اهو به ڀڄ لوڪن کي پراپت ٿيندو. اهڙي طرح ڀڳوان شري ڪرشن هن جي ٻڌڻ ۽ چوڻ ۽ اڀياس ڪرڻ جو ڦل ٻڌايو آهي. سوال پورو ٿيو. هاڻي ڀڄاڙيءَ ۾ هو ارڃن

يثار گيتا : شريمڊ بگود گيتا

کان پڇڻ ٿا ته ڪجهه سمجھ ۾ آيو؟

कच्चिदेतच्छ्रुतं पार्थ त्वयैकाग्रैण चेतसा।

कच्चिदज्ञानसम्मोहः प्रनष्टस्ते धनञ्जय॥७२॥

”ڪڇڇڊيتچچچتير پارت تويئيو ڪا گريٽ چيتسا

ڪڇڇڊي گيانسموهڪه پرنشستستي دننجيه (۷۲)

هي پارت ! ڇا تو منهنجا هي وچن ايڪا گرجت ٿي ٻڌا؟
ڇا تنهنجو اڳيان مان اُٺين ٿيل موه نشت ٿيو؟ ان تي ارجن
چيو:

अर्जुन उवाच

नष्टो मोहः स्मृतिर्लब्धा त्वत्प्रसादान्मयाच्युत।

स्थितोऽस्मि गतसन्देहः करिष्ये वचनं तव॥७३॥

اَرَجُنْ اُوَاج

”نَسشتو موهڪه سمرتير لڊا توتپر سادا نيميا چيٽ

ستنو سمي گتسنديڪه ڪرشيبي وچنير تو“ (۷۳)

اچيٽ ! توهانجي ڪرپا سان منهنجو موه نشت ٿي ويو
آهي. مونکي سمرتي پراپت ٿي آهي. (جيڪو رهسيه پريو گيان
منو سمرتي-پر مپرا کان هلايو هو ان کي ارجن پراپت ڪري
ورتو) هاڻي مان شنڪا کان رهت ٿيو آهيان ۽ توهانجي آڱيا جو
پالن ڪندس. جڏهن ڪه سينا جي جاچ وقت ٻنهي سينائن ۾
پنهنجن ماڻهن کي ڏسي ارجن وياڪل ٿي ويو هو. هن وينتي
ڪئي ته هي گووند! پنهنجي پروار کي ماري اسين سڪي ڪيئن
ٿينداسين؟ اهڙيءَ يڌ ڪرڻ سان پوتر ڪل ڌرم نشت ٿي ويندو،
پنڊن جي ڪريا گم ٿي ويندي، ورڻ سنڪر اُٺين ٿيندو.
اسين ماڻهو سمجهدار ٿي به پاپ ڪرڻ لاءِ تيار ٿيا آهيون.
ڇو نه ان کان بچڻ جو اُپاءُ ڪريون. شسترڌاري هيءُ ڪورؤ

مونڪي شستر بنا مونڪي رڻ ڀوميءَ ۾ ماري ڇڏين، اهو مارڻ به سنو آهي. گوندا! مان ڀڏ نه ڪندس - چئي هو رت جي پنڀين ڀاڱي ۾ بيهي رهيو.

اهڙي طرح گيتا ۾ ارجن شري يোগيشور شري ڪرشن جا سامهون سوالن جوابن جي ڏوري کڙي ڪري ڇڏي. جيئن اڌياڻ ۲-۷ اهو سادن منهنجي لاءِ چوڻ جنهن ۾ پرڻ آڌار کي پراپت ڪريان؟ ۵۴-۲ ستنپرگهه جا لڪشڻ ڪهڙا آهن؟ ۱-۳ جڏهن توهانجي درشتيءَ ۾ گيان يوگهه سرشت آهي ته مونڪي پينڪر ڪرمن ۾ ڇو ٿا لڳايو؟ ۳۶-۳ منهن ڇاهيندي به ڪنهنجي پريڙاسان پاپ جو وهنوار ڪري ٿو؟ ۴-۴ توهانجو جنم ته هاڻي ٿيو ۽ سورج جو جنم ڏاڍو پراڻو آهي ته مان اهو ڪيئن مڃيان ته ڪلپ جي آڌ ۾ هن يوگهه کي توهان سورج کي ٻڌايو هو؟ ۱-۵ ڪڏهن توهين سنڀاس جي ساراهه ٿا ڪريو، ته ڪڏهن نشڪام ڪرم جي. انهن مان هڪڙو نشچو ڪري چئو جنهن سان پرڻ آسري کي پراپت ڪريان؟ ۳۵-۶ منهن چنچل آهي؛ پوءِ منجهيل ڪوشش ڪرڻ شرڏاوان پرهن توهانکي نه پراپت ٿي ڪهڙي درگتيءَ کي پراپت ٿئي ٿو؟ ۲-۱-۸ گوندا! جنهنجو توهان ورنن ڪيو، اهو برهن ڇا آهي؟ اهو اڌياتر ڇا آهي؟ اڌيڏيئو، اڌيڏيوت ڇا آهي؟ هن شري ۾ اڌيگهه ڪير آهي؟ اهو ڪرم ڇا آهي؟ انت ويلي تون ڪهڙي طرح ڄاڻڻ ۾ اچين ٿو؟ ست سوال ڪيا. اڌياڻ ۱۷-۱۰ ۾ ارجن جي جڳياسا ڪئي ته نرنتر چننن ڪرڻ وقت مان ڪهڙن ڀاڙن دواران توهانجو سمرن ڪريان؟ ۴-۱۱ ۾ هن وينتي ڪئي ته جن ويوتين جو توهان ورڻن ڪيو انهن کي مان ظاهري ڏسڻ ڇاهيان ٿو. ۱-۲۱ جيڪي انڀنيهه شرڏا ۾ لڳل ڀڳت جن چئيءَ طرح توهان جي

اُپاسنا ڪن ٿا ۽ ٻيا جي اڪثر اويڪت (نرگن) جي اُپاسنا ڪن ٿا، انهن ٻنهي ۾ اُتم يوگويتا ڪير آهي؟ ۲۱-۱۴ تن گڻن کان پري پرش ڪهڙن لڪشڻن سان مليل ٿئي ٿو ۽ منس ڪهڙي اُپاءَ سان انهن تن گڻن کان الڳ ٿئي ٿو؟ ۱- ۱۷ جو منس مٿي ٻڌايل شاستر وڌيڪي ڪي تياڳي پر شرڌا سان ملي پوڄا ڪن ٿا. قرباني ڪن ٿا. انهن جي گتي ڪهڙي ٿئي ٿي؟ ۽ ۱-۱۸ ته هي مهاڀاهو! مان نياڳ ۽ سنياس جي سڄي سوروپ ڪي آهستي آهستي سلسليوار ڄاڻڻ چاهيان ٿو.

اهڙي طرح ارجن سوال ڪندو رهيو. جو هو پاڻ نٿي ڪري سگهيو انهن ڳجهن رهسين کي پڳوان خود ظاهر ڪيو، ڏيکاريو. انهن جو سماڌان ٿيندي ئي هو سماڌان کان پوءِ سوالن کان الڳ ٿيو ۽ چيو ته گووند! هاڻي مان توهانجي آڳيا جو پالن ڪندس. حقيقت ۾ هي سوال منسن جي لاءِ آهن. انهن سڀني سوالن جي سماڌان بنا ڪوئي به ساڌڪ پوتر پت تي اڳيان قدم وڌائي نه سگهندو. هاڻي سنگزو جي آڳيا جو پالن ڪرڻ جي لاءِ، اُتم پت جي لاءِ سمپورڻ گيتا جو ٻڌڻ تمام ضروري آهي. ارجن جو سماڌان ٿي ويو. تنهن سان گڏ يوگيشور شري ڪرشن جي پوتر مڪاروند مان پوتر واڻيءَ جي ورڪا ٿي. ان تي سنجيه چيو:

(يارهين اڌيءَ ۾ ورات روپ جو درشن ڪرائڻ کان پوءِ يوڳيشور شري ڪرشن چيو هو ته ارجن! انينيه پڳتيءَ دواران مان ان طرح ڏسڻ جو (جيئن تو ڏٺو آهي) تَتَوَ سان ڄاڻڻ ۽ پرويش ڪرڻ ۾ آسان آهيان (۵۴-۱۱).

اهڙي طرح درشن ڪرڻ وارا ساڪيات منهنجي سوروپ

کي پراپت ٿين ٿا ۽ هاڻي هتي ارجن کان پڇڻ ٿا ڇا تنهنجو موهه نشت ٿيو؟ ارجن چيو ته منهنجو موهه نشت ٿي ويو. مان پنهنجي سمرتي کي پراپت ٿي ويو آهيان. توهين جيئن چوندا، اهوئي ڪندس. درشن سان گڏ ته ارجن کي مڪت ٿي وڃڻ ڪپندو هو. حقيقت ۾ ارجن جو جيڪي ٿيڻو هو، اهو ٿي ويو؛ پر شاستر پويشيه ۾ ايندڙ پيڙهين لاءِ ٿيندا آهن. ان جو اُپيوگ هر ڪنهن لاءِ ٿي آهي.

सञ्जय उवाच

इत्यहं वासुदेवस्य पार्थस्य च महात्मनः।

संवादमिममश्रौषमद्भुतं रोमहर्षणम्॥७४॥

سنجيه اُواج

”اڌيهي ۽ واسديوسيه پارٿسيه ڇه مهاتمنه

سنواد ميممشرٽو شمديپٽيه رومهرشٽيه (۷۴)

ان طرح مون واسديو ۽ مهاتما ارجن (ارجن هڪ مهاتما آهي، يوگي آهي، ساڌڪ آهي، نه ڪوئي ڏنڌاري جو مارڻ لاءِ بيٺو آهي. هاڻي مهاتما ارجن) جي ان چيد پريل ۽ من کي موج ڏيندڙ سنواد (گفتگو) کي ٻڌو. توهان ۾ ٻڌڻ جي سمرتي ڪيئن آئي؟ اڳيان چون ٿا؛

व्यासप्रसादाच्छ्रुतवानेतद्ब्रह्महं परम्।

योगं योगेश्वरात्कृष्णात्साक्षात्कभयतः स्वयम्॥७५॥

”وياسپرسادا چٽوانيتدُر هييمهيه پَرير

يوگيه يوگيشور اتڪرشٽا تساكيات ڪٽيتمه سوِيه (۷۵)

شري وياس جيءَ جي ڪرپا سان، هنجي ڏنل درشتيءَ سان مون هن ڀرم رهسيه پرتي يوگه کي ساڪيات شري يوگيشور

شري ڪرشن جي پوتر مک مان ٻڌو. سنڃيه شري ڪرشن کي
يوگيشور مڃي ٿو. جيڪو پاڻ يوگي هجي ۽ ٻين کي به يوگ
پرڏان ڪرڻ جي سمرتي رکندو هجي، اهو يوگيشور آهي.

राजसंस्मृत्य संस्मृत्य संवादमिममद्भुतम्।

केशवार्जुनयोः पुण्यं हृष्यामि च मुहुर्मुहुः॥७६॥

”राजसंस्मृत्यं संस्मृत्यं संवादमिममद्भुतम्

केशवार्जुनयोः पुण्यं हृष्यामि च मुहुर्मुहुः (۷۶)

هي راجن! ڪيشو ۽ ارجن جي هن پرر ڪلياڻڪارڪ ۽
ادڀت سنواد کي وري وري ياد ڪري مان وري وري خوش ٿي
رهيو آهيان. هاڻي هن سنواد کي هميشه ياد رکڻ گهرجي ۽
ان يادگيريءَ، سمرتيءَ سان پرسن رهڻ کپي. هاڻي انهنجي
سورڀ جو سمرڻ ڪري سنڃيه چون ٿا:

तच्च संस्मृत्य संस्मृत्य रूपमत्यद्भुतं हरेः।

विस्मयो मे महान् राजन्हृष्यामि च पुनः पुनः॥७७॥

”तच्च संस्मृत्यं संस्मृत्यं रूपमत्यद्भुतं हरेः

विस्मयो मे महान् राजन्हृष्यामि च पुनः पुनः (۷۷)

هي راجن! هريءَ جي (جو شپ اشپ سڀني جو هرڻ زوري
ڪن ٿا) ڪري منهنجي چت ۾ مهان آشچريه ٿئي ٿو ۽ مان
وري وري خوش ٿيان ٿو. اشت جو سورڀ وري وري ياد ڪرڻ
جي وستو آهي. انت ۾ سنڃيه نرنه ڏين ٿا :

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः।

तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम॥७८॥

”यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः

तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम (۷۸)

راجن! جتي يوگيشور شري ڪرشن ۽ ڏنڻ ڌاري ارجن

(ڌيان ٿي ڏنش آهي ۽ اندرين جي درڊتائي گانڊيو آهي معنيٰ اسٽرٽا سان ڌيان ڌرڻ وارو مهاٽما ارجن) آهي، اُتي ٿي ”شِريهه“ ايشوريه، وڃيه - جنهن جي پٺيان هار نه آهي، ايشوريه وپوتي ۽ هلندڙ سنسار ۾ اچل رهڻ واري نيتي آهي. اهو منهنجو مٽ آهي، ويچار آهي.

اڄ به ڏنشڌاري ارجن آهي ڪونه، هيءَ نيتي، وڃيه وپوتي ته ارجن تائين سِپِمِٽ رهجي ويئي. اُن سميءَ جي وارتا آهي اها. هيءَ ته دواپر ۾ ٿي سماپت ٿي ويئي؟ پر اهڙي ڳالهه نه آهي. يوگيشور شري ڪرشن ٻڌايو ته مان سڀ ڪنهن جي هرديءَ ۾ نواس ڪريان ٿو. توهان جي هرديءَ ۾ به اهو آهي. انوراگه (پيار) ٿي ارجن آهي. انوراڱه توهانجي انتھڪرڻ جي اشت ديو سان لڳن جو نالو آهي، جيڪڏهن اهڙو انوراگه (پرير) توهان ۾ آهي ته سدائين توهانجي حقيقي وڃيه آهي ۽ اچل اسٽي ڏيارڻ واري نيتي به سدائين رهندي ڪڏهن نه آهي؟ جيستائين پراڻي رهندا پرماٽما جو نواس انهن جي هرديءَ ۾ رهندو، وياڪل آتما اُن کي پاڻ لاءِ آڻو هوندو ۽ انهن مان جنهن جي به هردي ۾ اُنکي پاڻ جو چاهه اُٿندو اهو ئي ارجن جي درجي جو ٿيندو ڇاڪاڻ ته انوراڱه ٿي ارجن آهي. هاڻي هرڪو ماڻهو هن جو اڌڪاري بڻجي سگهي ٿو.

تاتپرڄ

هيءَ گيتا جو آخري اڌياڻ آهي. شروع ۾ ئي ارجن جو سوال هو ته پريو! مان تياڱه ۽ سنڀاس جي پيد ۽ سوڀو کي ڄاڻڻ چاهيان ٿو. يوگيشور شري ڪرشن ان تي چار هلندڙ متن جي چرچا ڪئي. انهن ۾ هڪ صڪيح به هو. ان ۾

مليل جليل نرينه ٿي يوگيشور شري ڪرشن ڏنو ته يگيه، دان ۽ تپ (تپسيا) ڪنهن ۾ وقت تياڳڻ لائق نه آهي. اهي سياڻن کي به پوتر ڪرڻ وارا آهن. انهن تنهي کي رکي انهن جي وروڌي وڪارن جو تياڳ ڪرڻ ٿي سچ پچ تياڳ آهي. اهو ساٿوڪ تياڳ آهي. قل جي اڃا رکي تياڳ ڪرڻ راجسي آهي ۽ موهه جي وس ٿي مقرر ڪرڻ جو تياڳ ڪرڻ تامسي تياڳ آهي ۽ سنياس تياڳ جي مٿئين کان مٿين اوسٽا آهي. مقرر ڪرم ۽ ڌيان مان مليل سڪه ساٿوڪ آهي. اندرين ۽ وشين جو پوڳهه راجس آهي ۽ اڃا پوروڪ ان جي اُتپتي کان رهت دڪه ڏيڻ وارو سڪ تامسي آهي.

منش ماتر دواران شاستر جي انوسار يا اڀهبتز ڪرم ٿيڻ جا پنج ڪارڻ آهن. ڪرنا (من)، آهستي آهستي ڪرڻ (جنهن جي دواران ڪيو وڃي ٿو. شپ پار لڳي ٿو وڃي ته وويڪ، ويراڳهه، شهر، دم ڪرم آهن. اشپ پار لڳي ٿو ته ڪام، ڪروڌ، راڳهه، دويش وغيره ڪرم ٿيندا) گهڻن قسمن جون اڇائون (اڇائون اننت آهن، سڀ پورڻ ٿي نه سگهنديون. فقط اها اڇا پورڻ ٿيندي آهي، جنهن سان گڏ آڌار ملي ويندو آهي) چوٿون ڪارڻ آهي آڌار (سادن) ۽ پنجون ڪارڻ آهي ڏئيو (پرابهڌ يا سنسڪار) هرڪ ڪارڻ ٿيڻ ۾ اهيئي پنج ڪارڻ آهن، پوءِ به ڪيوليءَ سوروپ پرماتما کي ڪرنا مڃي ٿو، اهو موڙهه ٻڌي جيو سچ نٿو سمجھي معنيٰ پيڳوان نٿو ڪري، جڏهن ڪا اڳيان هو چئي آيو آهي ته ارجن! تون نمت ماتر ٿي ڪڙو رهه. ڪرنا ڌرتا ته مان ئي آهيان. آخر ۾ انهن مهاپرشن جو مقصد ڇا آهي؟

حقيقت ۾ پرڪرتي ۽ پرش جي وچ ۾ هڪ من موهڪ
 سڀا آهي. حد آهي. جيستائين منش پرڪرتي ۾ ورتي ٿو،
 تيستائين ماما پريريٽا ڪري ٿي ۽ جڏهن ان کان مٿي
 چڙهي اِشت ۾ سمرپت ٿي وڃي ٿو ۽ اهو اِشت جڏهن هرديءَ
 ديش سان رڙي ٿي ٿو وڃي، پوءِ پڳوان ڪندو آهي. انهيءَ
 سطح تي ارجن هو، سنجيم به هو ۽ سڀ ڪنهن کي هن
 درجي تي پهچڻ جو وڌان آهي. هاڻي پڳوان پريٽا ڪن ٿا.
 پورٽ گياتا مهاپرش ڄاڻڻ جي وڌي ۽ ڄاڻو پرماتما انهن
 ٽنهي جي سنيوگه سان ڪرم ۾ پريٽا ملي ٿي. تنهنڪري
 ڪنهن انڀوي مهاپرش (ستگزو) جي سنگت ۾ سماجھڻ جي
 ڪوشش ڪرڻ کپي.

ورڻ ويوستا جي سوال تي چوٿين پيري ڪٽندي يوگيشور
 شري ڪرشن ٻڌايو. اندرين جو دمن، من کان شمن، ايڪاگرٽا،
 شير واڻي ۽ من کي اِشت جي انورپ تپائڻ، ايشوري جانڪاري
 جي ڌارا، ايشوري آديش تي هلڻ جي سمرٿي وغيره برهم ۾
 پرويش ڪرائڻ واريون لياقتون برهمڻ درجي جا ڪرم آهن.
 بهادري، پنيان نه هئڻ جو سپاءُ، سڀني پاڻ ۾ سوامي پاڻ،
 ڪرم ۾ پرورت رهڻ جي عادت ڪري درجي جو ڪرم آهي ۽
 اندرين کي سٽنپالڻ، آتمڪ سمپتيءَ کي وڌائڻ وغيره وئشيءَ
 درجي جا ڪرم آهن ۽ شيوا شودر شريٽيءَ جا ڪرم آهن. شودر
 جي معنيٰ آهي الڳي. الڳي ساڌڪ جو مقرر ڪرم ۾ به ڪلاڪ
 چنن ۾ ويهي ڏهه منٽ به پنهنجي پڪش ۾ نٿو پائي. شير
 ضرور وينو آهي، پر جنهن من کي ٽڪائڻ کپي. اهو ته هوا
 سان ڳالهيون ڪري رهيو آهي. اهڙي ساڌڪ جو ڪلياڻ ڪيئن
 ٿيندو؟ هن کي پاڻ کان مٿي اوسٽا وارن جي شيوا ڪرڻ ۽

هرجي يا ستڱروءَ جي آهستي آهستي ان ۾ به سنسڪارن جو سرجن ٿيندو، رفتار پڪڙيندو. هاڻي هن الپگيه جو ڪرم شيوا سان ئي شروع ٿئي ٿو. ڪرم هڪڙو ئي آهي. مقرر ڪرم، چنتن. ان جي ڪرنا جا چار درجا اتي اُٿر، اُٿر، مڌير ۽ نشڪرشت ئي برهمڻ، ڪتري، وئشيہ ۽ شودر آهن. منش ڪي نه بلڪ گڻن جي ذريعي ڪرم ڪي چئن پاڻن ۾ وراهيو ويو آهي. گيتا ۾ چيل ورڻ ائين ئي آهن.

تَتَوَ ڪي صاف ڪندي اُنهن چيو ته ارجن! اُن ڀرم سڌيءَ جي وڌي ٻڌائيندس، جا گيان جي پرانشتا آهي. وويڪ ويراڱ، شهر، دم ڌارا واهڪ چنتن ۽ ڌيان جي پرورتي، برهم ۾ پرويش ڌيارڻ واريون سڀ يوگيتائون جڏهن پوري طرح پڇي ٿيون وڃن، ڪام، ڪروڌ، موه، راڱ، دويش وغيره پرڪرتي ۾ گهسيٽي رکڻ واريون پرورتيون جڏهن پوريءَ طرح شانت ٿي وڃن ٿيون، اُن يوگيتا جو نالو پرا پڳتي آهي. پرا پڳتيءَ دواران ئي هو تَتَوَ ڪي ڄاڻي ٿو. تَتَوَ آهي ڇا؟ ٻڌايائون جو مان آهيان، جن ويوتين سان مليل آهيان. اُنڪي ڄاڻي ٿو ارثات پرماتما جو آهي، لڪل، پوتر، نه بدلجندڙ جنُ الوڪڪ گڻ ڌرمن وارو آهي، ان ڪي ڄاڻي ٿو، ۽ ڄاڻي هو هڪدم مون ۾ اسنت ٿي وڃي ٿو. هاڻي تَتَوَ آهي ڀرم تَتَوَ نه ڪ پنج يا ۵۰ تَتَوَ. پراپتيءَ سان آتما اُن سورڀ ۾ اسنت ٿي وڃي ٿو ۽ اُنهن گڻ ڌرمن سان ملي ٿو وڃي.

ايشور جو نواس ٻڌائيندي يوگيشور شري ڪرشن چيو ارجن! اهو ايشور سڀني پوتن جي هرديه ديش ۾ نواس ڪري ٿو؛ پر مايا روپي ينتر جي ڏند ۾ ماڻهو پٽڪي رهيا آهن، ان

ڪري نٿا ڄاڻن. هاڻي ارجن! تون هرديءَ ۾ اسٿت اُن ايشور جي شرڻ ۾ اچ. تون مونکي پراپت ٿيندين. اهو رهسيه جيڪو اڌڪاري نه آهي تنهن کي نه ٻڌائڻ کپي. جيڪو پڳت ڪونهي اُن کي نه چوڻ گهرجي ليڪن جو پڳت آهي اُن کي ضرور ٻڌائڻ گهرجي. جي اُن کان پري رهيو ته اُنجو ڪلياڻ ڪيئن ٿيندو؟ انت ۾ يوگيشور شري ڪرشن پڇيو- ارجن! مون جيڪي ڪجهه چيو اُن کي تو چڱيءَ طرح ٻڌو. سمجهيو، تنهنجو موهه نشت ٿيو يا نه؟ ارجن چيو پڳوان! منهنجو موهه نشت ٿي ويو آهي. مان پنهنجي يادگيري کي پراپت ٿيو آهيان. توهين جو ڪجهه چئو ٿا. اهو ئي سَتِيه آهي ۽ مان هاڻي اهو ئي ڪندس.

سنڀير، جنهن ٻنهي جي سنواد کي چڱيءَ طرح ٻڌو آهي، پنهنجو نرڻه ڏئي ٿو ته شري ڪرشن مهايوگيشور ۽ ارجن هڪ مهاتما آهي. اُنهنجو سنواد برابر ياد ڪري هو خوش ٿي رهيو هو. هاڻي هن جو سمرڻ ڪندو رهڻ گهرجي ڌيان ڪندو رهجي. جتي يوگيشور ڪرشن آهن. جتي مهاتما ارجن آهي، اُتي شري آهي. وجيه وپوتي ڏرو نيتي به اُتي آهي. سرشتيءَ جون نيتيون اچ آهن ته سپاڻي بدلجنديون. ڏرهوڪ ته هڪ ماتر پر ماتما ئي آهي. اُن ۾ پرويش ڏيارڻ واري نيتي ڏرو نيتي (سڇي نيتي آهي. جيڪڏهن شري ڪرشن ۽ ارجن دواپر ڪال جا خاص مڃيا وڃن ته اچ به تڏهن ته اچ نه ارجن آهي نه شري ڪرشن. توهان کي نه وجيه ملڻ کپي ۽ نه وپوتي. تڏهن ته گيتا توهانجي لاءِ وٿرت آهي. پر نه شري ڪرشن هڪ يوگي هو. انوراڳه سان پريل هردي وارو مهاتما ئي ارجن آهي. اُهي سڌائين رهن ٿا ۽ هميشه رهندا. شري ڪرشن پنهنجي

واقفيت ڏيندي چيو ته مان آهيان ته اويڪت (لڪل)، پر جنهن پاڻ کي پراپت آهيان، اهو ايشور سڀ ڪنهن جي هردي ڪوش ۾ نواس ڪري ٿو. هو سدائين آهي ۽ رهندو. سڀ ڪنهن کي اُنجي شرڻ ۾ وڃڻو آهي. شرڻ ۾ وڃڻ وارا ئي مهاٿما آهن، انوراگي ۽ انوراگه ٿي ارجن آهي تنهن ڪري ڪنهن اسٽپٽرڙ به مهاپرش جي شرڻ ۾ وڃڻ تمام ضروري آهي، ڇاڪاڻ ته اهو ئي هنڪي اُتساهه بخشيندڙ آهي.

هن اڏياڙ ۾ سنڀاس جي سروپ کي صاف ظاهر ڪيو ويو آهي ته سڀ ڪجهه تياڳڻ ٿي سنڀاس آهي. صرف ويسن ڌارڻ ڪرڻ ٿي سنڀاس نه آهي، بلڪ ان سان گڏ ايڪانت ۾ چنن ڪندي مقرر ڪرم ۾ پنهنجي شڪتي سمجهي يا سمپورڻ سان گڏ هميشه ڪوشش ۾ لڳل آپرهاربه آهي. پراپتي سان گڏ سمپورڻ ڪرم جو تياڳه ٿي سنڀاس آهي، جو موڪش وانگر آهي. اها ئي سنڀاس جي چرم سيماء آهي اهاڻي-

”اوم تَتَسَدِ تَمِ شَرِيْمَدِ پِڳُوڊِ گِيْتَا سُو پَنِشْتَسُو بَرَهْمِ
وَدِيَايَاْمِ يُوگَشَاسْتَرِي شَرِي ڪَرِشْڻِ اَرِجُنَسْمُوَادِي ”سنڀاس
يوگو“ ناماشٽا دَشُو ڏِيَايَهْمِ ۱۱۱۸۱۱

ان طرح شريمڊ پڳوڊ گيتا روپي اپنشد ايور برهم وديا ۽ يوگ شاستر وشيه شري ڪرشن ۽ ارجن جي سنواد ۾ ”سنڀاس يوگه“ نالي ارڙهون اڏياڙ پورڻ ٿئي ٿو.

اَتِي شَرِيْمَتِ پَرَمَهِنَسِ پَرْمَانْدَسِيهِ شِشِيْمَ سُوَامِي اَزْگَزَانْدِ
ڪَرْتِي شَرِيْمَدِ پِڳُوڊِ گِيْتَا يَا ”يٿارت گيتا“ پاشيه ”سنڀاس يوگه
و“ نام اشتادشوديايَهْمِ : ۱۱ ۱۸ ۱۱

۱۱ هري اوم تَت سِت ۱۱